

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

19. studenoga 2019.*

Sadržaj

Pravni okvir	4
Pravo unije	4
Ugovor o Europskoj uniji	4
Povelja	
Direktiva 2000/78/EZ	5
Poljsko pravo	5
Ustav	5
Novi Zakon o Vrhovnom sudu	6
– Odredbe koje se odnose na snižavanje dobne granice za umirovljenje sudaca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)	6
– Odredbe koje se odnose na imenovanje sudaca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)	7
– Odredbe koje se odnose na Disciplinsko vijeće	7
Zakon o organizaciji upravnih sudova	8
Zakon o KRS-u	8
Glavni postupci i prethodna pitanja	10
Postupak pred Sudom	13
O prethodnim pitanjima	15
Prvo pitanje u predmetima C-624/18 i C-625/18	15
Pitanja u predmetu C-585/18 te drugo i treće pitanje u predmetima C-624/18 i C-625/18	15

* Jezik postupka: poljski

Nadležnost Suda	16
Moguća obustava postupka	17
Dopuštenost drugog i trećeg pitanja u predmetima C-624/18 i C-625/18	20
Ispitivanje merituma drugog i trećeg pitanja u predmetima C-624/18 i C-625/18	21
Troškovi	28

„Zahtjev za prethodnu odluku – Direktiva 2000/78/EZ – Jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja – Nediskriminacija na temelju dobi – Snižavanje dobne granice za umirovljenje sudaca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud, Poljska) – Članak 9. stavak 1. – Pravo na pravni lijek – Članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima – Djelotvorna sudska zaštita – Načelo neovisnosti sudaca – Stvaranje novog vijeća u okviru Sąda Najwyższego (Vrhovni sud), nadležnog, među ostalim, za predmete koji se odnose na umirovljenje sudaca tog suda – Vijeće sastavljeno od novoimenovanih sudaca koje imenuje predsjednik Republike Poljske na prijedlog Državnog sudbenog vijeća – Neovisnost navedenog vijeća – Ovlast izuzimanja iz primjene nacionalnog zakonodavstva koje nije u skladu s pravom Unije – Nadređenost prava Unije”

U spojenim predmetima C-585/18, C-624/18 i C-625/18,

povodom triju zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koje je uputio Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) (Vrhovni sud (Vijeće za radno pravo i pravo socijalnog osiguranja), Poljska), odlukama od 30. kolovoza 2018. (C-585/18) i od 19. rujna 2018. (C-624/18 i C-625/18), koje je Sud zaprimio 20. rujna 2018. (C-585/18) i 3. listopada 2018. (C-624/18 i C-625/18), u postupcima

A. K.

protiv

Krajowa Rada Sądownictwa (C-585/18),

i

CP (C-624/18),

DO (C-625/18)

protiv

Sąd Najwyższy (Poljska)

uz sudjelovanje:

Prokurator Generalny, kojeg zastupa Prokuratura Krajowa,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, R. Silva de Lapuerta, potpredsjednica, J.-C. Bonichot, A. Prechal (izvjestiteljica), E. Regan, P. G. Xuereb i L. S. Rossi, predsjednici vijeća, E. Juhász, M. Ilešič, J. Malenovský, i N. Piçarra, suci,

nezavisni odvjetnik: E. Tanchev,

tajnik: M. Aleksejev, načelnik odjela i R. Schiano, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprava održanih 19. ožujka i 14. svibnja 2019.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za A. K.-a i osobe CP i DO, S. Gregorczyk-Abram i M. Wawrykiewicz, *adwokaci*,
- za Krajobu Radu Sądownictwa, D. Drajewicz, J. Dudzicz i D. Pawełczyk-Woicka,
- za Sąd Najwyższy, M. Wrzolek-Romanczuk, *radca prawny*,
- za Prokuratora Generalny, kojeg zastupa Prokuratura Krajowa, S. Bańko, R. Hernand, A. Reczka, T. Szafranski i M. Szumacher,
- za poljsku vladu, B. Majczyna i S. Żyrek, u svojstvu agenata, uz asistenciju W. Gontarskog, odvjetnika,
- za latvijsku vladu, I. Kucina i V. Soņeca, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, H. Krämer i K. Herrmann, u svojstvu agenata,
- za Nadzorno tijelo EFTA-e, J. S. Watson, C. Zatschler, I. O. Vilhjálmssdóttir i C. Howdle, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 27. lipnja 2019.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 2. i članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a, članka 267. trećeg stavka UFEU-a, članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) te članka 9. stavka 1. Direktive Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL 2000., L 303, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 69.).
- 2 Zahtjevi su upućeni u okviru sporova između, s jedne strane, A. K.-a, suca na Naczelnom Sądu Administracyjnom (Vrhovni upravni sud, Poljska) i Krajowe Rade Sądownictwa (Državno sudbeno vijeće, Poljska) (u daljnjem tekstu: KRS) (predmet C-585/18) i, s druge strane, osoba CP i DO, sudaca na Sądu Najwyższym (Vrhovni sud, Poljska) i potonjeg suda (predmeti C-624/18 i C-625/18), u vezi s njihovim prijevremenim umirovljenjem zbog stupanja na snagu novog nacionalnog zakonodavstva.

Pravni okvir

Pravo unije

Ugovor o Europskoj uniji

- 3 Članak 2. UEU-a glasi:

„Unija se temelji na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući i prava pripadnika manjina. Te su vrijednosti zajedničke državama članicama u društvu u kojem prevladavaju pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i jednakost žena i muškaraca.”

- 4 Članak 19. stavak 1. UEU-a određuje:

„Sud Europske unije obuhvaća Sud, Opći sud i specijalizirane sudove. On osigurava poštovanje prava pri tumačenju i primjeni Ugovorâ.

Države članice osiguravaju pravne lijekove dostatne za osiguranje učinkovite pravne zaštite u područjima obuhvaćenima pravom Unije.”

Povelja

- 5 Glava VI. Povelje, naslovljena „Pravda”, sadržava članak 47., pod naslovom „Pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje”, koji propisuje:

„Svatko čija su prava i slobode zajamčeni pravom Unije povrijeđeni ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom, u skladu s uvjetima utvrđenima ovim člankom.

Svatko ima pravo da zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. [...]

[...]”

- 6 U skladu s člankom 51. Povelje, naslovljenim „Područje primjene”:

„1. Odredbe ove Povelje odnose se na institucije, tijela, urede i agencije Unije, uz poštovanje načela supsidijarnosti, te na države članice samo kada provode pravo Unije. Oni stoga moraju poštovati prava i držati se načela te promicati njihovu primjenu u skladu sa svojim ovlastima i poštujući ograničenja nadležnosti Unije koje su joj dodijeljene u Ugovorima.

2. Poveljom se ne proširuje područje primjene prava Unije izvan ovlasti Unije, ne uspostavlja se nova ovlast ni zadaća za Uniju niti se mijenjaju ovlasti i zadaće kako su utvrđene Ugovorima.”

- 7 Članak 52. stavak 3. Povelje glasi:

„U onoj mjeri u kojoj ova Povelja sadrži prava koja odgovaraju pravima zajamčenima Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, značenje i opseg primjene tih prava jednaki su onima iz spomenute Konvencije. Ova odredba ne sprječava pravo Unije da pruži širu zaštitu.”

- 8 U Objašnjenjima koja se odnose na Povelju Europske unije o temeljnim pravima (SL 2007., C 303, str. 17.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 7., str. 120.) navodi se da članak 47. drugi stavak Povelje odgovara članku 6. stavku 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: EKLP).

Direktiva 2000/78/EZ

- 9 Člankom 1. Direktive 2000/78 određeno je:

„Svrha ove Direktive je utvrditi opći okvir za borbu protiv diskriminacije na temelju dobi u vezi sa zapošljavanjem i obavljanjem zanimanja, kako bi se u državama članicama ostvarila primjena načela jednakog postupanja.”

- 10 Člankom 2. stavkom 1. te direktive predviđeno je:

„Za potrebe ove Direktive ‚načelo jednakog postupanja‘ znači nepostojanje bilo kakve izravne ili neizravne diskriminacije na temelju bilo kojeg od razloga iz članka 1.”

- 11 U članku 9. stavku 1. Direktive 2000/78 navodi se:

„Države članice osiguravaju da su svim osobama koje smatraju da im je učinjena nepravda, zbog toga što nije bilo primijenjeno načelo jednakog postupanja, čak i kad je odnos u kojem je navodno došlo do diskriminacije prestao, dostupni sudski i/ili upravni postupci [...] radi provođenja obveza iz ove Direktive.”

Poljsko pravo

Ustav

- 12 Na temelju članka 179. Ustava, predsjednik Republike Poljske (u daljnjem tekstu: predsjednik Republike) imenuje suce, na prijedlog KRS-a, na neodređeno vrijeme.

- 13 U skladu s člankom 186. stavkom 1. Ustava:

„[KRS] štiti neovisnost sudova i sudaca.”

- 14 Člankom 187. Ustava određeno je:

„1. [KRS] sačinjavaju:

1. prvi predsjednik [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)], ministar pravosuđa, predsjednik [Naczelnog Sąda Administracyjnog (Visoki upravni sud)] i osoba koju odredi predsjednik Republike,
2. petnaest članova koji se biraju iz redova sudaca [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)], redovnih sudova, upravnih sudova i vojnih sudova,
3. četiri člana koje bira [Sejm (Donji dom Parlamenta, Poljska)] iz redova zastupnika i dva člana koja bira Senat iz redova senatora.

[...]

3. Mandat članova [KRS-a] traje četiri godine.

4. Ustrojstvo, djelokrug, način rada [KRS-a], kao i način odabira njegovih članova uređuju se zakonom.”

Novi Zakon o Vrhovnom sudu

– *Odredbe koje se odnose na snižavanje dobne granice za umirovljenje sudaca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)*

15 Članak 30. ustave o Sądzie Najwyższym (Zakon o Vrhovnom sudu) od 23. studenoga 2002. (Dz. U. iz 2002., poz. 240) propisivao je da je dobna granica za umirovljenje sudaca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) 70 godina.

16 Predsjednik Republike Poljske potpisao je 20. prosinca 2017. ustavu o Sądzie Najwyższym (Zakon o Vrhovnom sudu) od 8. prosinca 2017. (Dz. U. iz 2018., poz. 5; u daljnjem tekstu: novi Zakon o Vrhovnom sudu), koji je stupio na snagu 3. travnja 2018. Taj je zakon zatim u nekoliko navrata izmijenjen.

17 U skladu s člankom 37. novog Zakona o Vrhovnom sudu:

„1. Suci [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] odlaze u mirovinu kad navrše 65 godina, osim ako najkasnije 6 mjeseci, a najranije 12 mjeseci prije navršavanja [65. godine] ne podnesu izjavu da žele nastaviti obavljati svoje dužnosti i potvrdu da su za to zdravstveno sposobni, izdanu u skladu s uvjetima koji se primjenjuju na kandidate za obnašanje dužnosti suca, a predsjednik Republike Poljske dâ odobrenje za produljenje njihova mandata [Sądu Najwyższym (Vrhovni sud)].

1.a Prije nego što dâ takvo odobrenje, [predsjednik Republike] traži mišljenje [KRS-a]. [KRS predsjedniku Republike] dostavlja mišljenje u roku od 30 dana od datuma na koji [predsjednik Republike] zatraži dostavu takvog mišljenja. Ako [KRS] svoje mišljenje ne dostavi u roku predviđenom u drugoj rečenici, smatra se da je to mišljenje pozitivno.

1.b Pri donošenju mišljenja iz stavka 1.a, [KRS] uzima u obzir interes pravosudnog sustava ili važan društveni interes, osobito racionalnu raspodjelu članova [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] ili potrebe koje proizlaze iz radnog opterećenja određenih vijeća [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)].

[...]

4. Odobrenje iz stavka 1. dodjeljuje se na razdoblje od tri godine, koje se može jednom produljiti. [...]"

18 Članak 39. tog zakona propisuje:

„Datum umirovljenja suca [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] utvrđuje [predsjednik Republike].”

19 U skladu s člankom 111. stavkom 1. navedenog zakona:

„Suci [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] koji su do stupanja na snagu ovog zakona navršili ili će u roku od tri mjeseca od tog stupanja na snagu navršiti 65 godina u mirovinu odlaze s danom koji slijedi nakon isteka tog roka od tri mjeseca, osim ako u roku od mjesec dana od stupanja na snagu ovog zakona ne podnesu izjavu i potvrdu iz članka 37. stavka 1., te im [predsjednik Republike] odobri nastavak obnašanja dužnosti suca [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)]. [...]"

– *Odredbe koje se odnose na imenovanje sudaca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)*

- 20 Na temelju članka 29. novog Zakona o Vrhovnom sudu, suce Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) imenuje predsjednik Republike na prijedlog KRS-a. U članku 30. tog zakona navedeni su uvjeti koje osoba mora ispuniti kako bi mogla biti imenovana na mjesto suca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud).

– *Odredbe koje se odnose na Disciplinsko vijeće*

- 21 Novim zakonom o Vrhovnom sudu ustanovljeno je, unutar Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud), novo vijeće pod nazivom „Izba Dyscyplinarna” (u daljnjem tekstu: Disciplinsko vijeće).

- 22 Članak 20. novog Zakona o Vrhovnom sudu glasi:

„Kada je riječ o Disciplinskom vijeću i sucima koji ga sačinjavaju, ovlasti prvog predsjednika [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)], definirane u:

- članku 14. stavku 1. točkama 1., 4. i 7., članku 31. stavku 1., članku 35. stavku 2., članku 36. stavku 6., članku 40. stavcima 1. i 4. i članku 51. stavcima 7. i 14., izvršava predsjednik [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] koji usmjerava rad Disciplinskog vijeća;
- članku 14. stavku 1. točki 2. i članku 55. stavku 3. drugoj rečenici, izvršava prvi predsjednik [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] u dogovoru s predsjednikom [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] koji usmjerava rad Disciplinskog vijeća.”

- 23 Članak 27. stavak 1. novog Zakona o Vrhovnom sudu glasi:

„Sljedeći predmeti u nadležnosti su Disciplinskog vijeća:

1. disciplinski postupci:

- koji se odnose na suce [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)]

[...]”

2. postupci u području radnog prava i socijalnog osiguranja koji se odnose na suce [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)];

3. postupci koji se odnose na obvezno umirovljenje suca [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)].”

- 24 Članak 79. novog Zakona o Vrhovnom sudu predviđa:

„Predmete u području radnog prava i socijalnog osiguranja koji se odnose na suce [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] i predmete koji se tiču umirovljenja suca [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] razmatra:

1. u prvom stupnju – jedan sudac Disciplinskog vijeća [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)];

2. u drugom stupnju – troje sudaca Disciplinskog vijeća [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)].”

- 25 U skladu s člankom 25. novog Zakona o Vrhovnom sudu:

„Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Vijeće za radno pravo i pravo socijalnog osiguranja) nadležna je za odlučivanje u predmetima u području radnog prava, socijalnog osiguranja [...]”.

26 Prijelazne odredbe novog Zakona o Vrhovnom sudu uključuju, među ostalim, sljedeće odredbe:

„Članak 131.

Sve dok svi suci [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] [koji sačinjavaju] Disciplinsko vijeće nisu imenovani, ostali suci [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] ne mogu se premjestiti na dužnost u tom vijeću.

[...]

Članak 134.

Na dan stupanja na snagu ovog zakona, suci [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] na dužnosti u vijeću za rad, socijalno osiguranje i javne poslove postaju suci na dužnosti u vijeću za radno pravo i pravo socijalnog osiguranja.”

27 Članak 131. novog Zakona o Vrhovnom sudu izmijenjen je na temelju članka 1. točke 14. ustave o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (Zakon o izmjeni Zakona o Vrhovnom sudu) od 12. travnja 2018. (Dz. U. iz 2018., poz. 847), koji je stupio na snagu 9. svibnja 2018., kako slijedi:

„Suci koji na datum stupanja na snagu ovog Zakona obavljaju dužnost u drugim vijećima [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] mogu se premjestiti na dužnost u Disciplinskom vijeću. Do dana prvog imenovanja svih sudaca Disciplinskog vijeća [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)], sudac koji obavlja dužnost u nekom drugom vijeću [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] podnosi [KRS-u] zahtjev za premještaj na dužnost u Disciplinskom vijeću nakon što dobije suglasnost prvog predsjednika [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] i predsjednika [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] koji usmjerava rad Disciplinskog vijeća te predsjednika vijeća u kojem sudac koji podnosi zahtjev za premještaj obavlja dužnost. Dok se sva mjesta u Disciplinskom vijeću po prvi put ne popune, suca [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)] u Disciplinsko vijeće imenuje [predsjednik Republike] na prijedlog [KRS-a].”

Zakon o organizaciji upravnih sudova

28 Članak 49. ustave – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Zakon o organizaciji upravnih sudova) od 25. srpnja 2002. (Dz. U. iz 2017., poz. 2188) predviđa da se glede aspekata koji nisu uređeni tim zakonom primjenjuju odredbe novog Zakona o Vrhovnom sudu.

Zakon o KRS-u

29 KRS je uređen ustawom o Krajowej Radzie Sądownictwa (Zakon o Državnom sudbenom vijeću) od 12. svibnja 2011. (Dz. U. br. 126 iz 2011., poz. 714), kako je izmijenjen ustawom o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Zakon o izmjenama zakona o Državnom sudbenom vijeću i određenih drugih zakona) od 8. prosinca 2017. (Dz. U. iz 2018., poz. 3) (u daljnjem tekstu: zakon o KRS-u).

30 Na temelju članka 9.a Zakona o KRS-u:

„1. Donji dom Parlamenta iz redova sudaca [Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)], redovnih sudova, upravnih sudova i vojnih sudova odabire 15 članova [KRS-a] na zajednički mandat u trajanju od četiri godine.

2. Kada provodi odabir iz stavka 1., Donji dom Parlamenta u obzir uzima, koliko je to moguće, potrebu da u [KRS-u] budu zastupljeni suci sudova različitih vrsta i stupnjeva.

3. Zajednički mandat novih članova [KRS-a] odabranih iz redova sudaca počinje jedan dan nakon što su odabrani. Članovi [KRS-a] koji su prethodno imenovani na taj položaj svoje dužnosti obavljaju do dana na koji počinje zajednički mandat novih članova [KRS-a].”

31 U skladu s člankom 11.a stavkom 2. Zakona o KRS-u, kandidate za članove KRS-a, koji se biraju iz redova sudaca, može predložiti skupina od najmanje 2000 poljskih građana ili skupina od najmanje 25 sudaca u aktivnoj službi. Postupak na temelju kojega Donji dom Parlamenta imenuje članove KRS-a uređen je u članku 11.d Zakona o KRS-u.

32 U skladu s člankom 34. Zakona o KRS-u, skupina sastavljena od triju članova KRS-a zauzima stajalište o ocjeni kandidata za sudačku dužnost apsolutnom većinom.

33 Članak 35. Zakona o KRS-u određuje:

„1. Ako se za mjesto suca ili sudskog savjetnika prijavi više od jednog kandidata, skupina izrađuje popis preporučenih kandidata.

2. Pri određivanju redoslijeda kandidata na popisu skupina najprije u obzir uzima ocjenu kvalifikacija kandidata, a zatim i:

1. profesionalno iskustvo, uključujući iskustvo u primjeni pravnih odredbi, akademski rad, mišljenja nadređenih, preporuke, publikacije i druge dokumente priložene obrascu za prijavu;

2. mišljenje kolegija nadležnog suda i ocjenu nadležne glavne skupštine sudaca.

3. Nepostojanje dokumenata iz stavka 2. ne sprječava izradu popisa preporučenih kandidata.”

34 Na temelju članka 37. stavka 1. Zakona o KRS-u:

„Ako se za mjesto suca ili sudskog savjetnika prijavi više od jednog kandidata, [KRS] ispituje i ocjenjuje zajedno sve podnesene prijave. U toj situaciji [KRS] donosi rezoluciju koja sadržava i njegove odluke u vezi s podnošenjem prijedloga za imenovanje na mjesto suca glede svih kandidata.”

35 Članak 44. Zakona o KRS-u određuje:

„1. Sudionik postupka, osim ako je zasebnim odredbama drukčije predviđeno, može Sądu Najwyższym (Vrhovni sud) podnijeti pravno sredstvo ako smatra da je rezolucija [KRS-a] nezakonita. [...]

1.a U pojedinačnim slučajevima koji se tiču imenovanja sudaca Sąda Najwyższjeg (Vrhovni sud) moguće je podnijeti pravno sredstvo [Naczelnom Sądu Administracyjnom (Visoki upravni sud)]. U tom slučaju nije moguće podnijeti pravo sredstvo Sądu Najwyższym (Vrhovni sud)]. Pravno sredstvo [Naczelnom Sądu Administracyjnom (Visoki upravni sud)] ne smije se temeljiti na navodu da kandidati ne udovoljavaju kriterijima koji su uzeti u obzir prilikom donošenja odluke o podnošenju prijedloga o imenovanju sudaca Sąda Najwyższjeg (Vrhovni sud)].

Članak 1.b Ako rezoluciju iz članka 37. stavka 1. nisu osporili svi sudionici postupka, rezolucija, u pojedinačnim slučajevima koji se tiču imenovanja sudaca Sąda Najwyższjeg (Vrhovni sud)], postaje konačna u dijelu u kojem je njome odlučeno da se podnese prijedlog za imenovanje pojedinih sudaca Sąda Najwyższjeg (Vrhovni sud)], odnosno u dijelu u kojem je njome odlučeno da se neće podnijeti prijedlog za imenovanje pojedinih sudaca Sąda Najwyższjeg (Vrhovni sud)], a kandidati ne podnesu pravno sredstvo.

2. Pravno sredstvo se podnosi preko Przewodniczącyjeg [predsjednik KRS-a] u roku od dva tjedna od dostavljanja rezolucije s obrazloženjem. [...]"

36 U skladu s člankom 6. Zakona od 8. prosinca 2017., kojim je izmijenjen Zakon o KRS -u:

„Mandat članova [KRS-a] navedenih u članku 187. stavku 1. točki 2. [Ustava] koji su odabrani na temelju trenutačno važećih odredbi traje do dana početka mandata novih članova [KRS-a], ali ne smije trajati dulje od 90 dana, računajući od stupanja na snagu ovog Zakona, osim ako je zbog isteka završio ranije.”

Glavni postupci i prethodna pitanja

37 U predmetu C-585/18, A. K., sudac Nacelnog Sądu Administracyjnog (Visoki upravni sud), koji je navršio 65 godina prije datuma stupanja na snagu novog Zakona o Vrhovnom sudu, podnio je, u skladu s člankom 37. stavkom 1. i člankom 111. stavkom 1. tog zakona, izjavu u kojoj izražava želju da nastavi obavljati svoju dužnost. KRS je 27. srpnja 2018., na temelju članka 37. stavka 1.a navedenog zakona, dao negativno mišljenje o tom zahtjevu. A. K. je 10. kolovoza 2018. podnio Sądu Najwyższym (Vrhovni sud) pravno sredstvo protiv tog mišljenja. U prilog tom pravnom sredstvu A. K. je, među ostalim, tvrdio da bi njegovo prijevremeno umirovljenje u dobi od 65 godina predstavljalo povredu članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a i članka 47. Povelje, kao i Direktive 2000/78, osobito njezina članka 9. stavka 1.

38 Predmeti C-624/18 i C-625/18 odnose se na dvoje sudaca Sądu Najwyższym (Vrhovni sud), osobe CP i DO, koji su također navršili 65 godina prije stupanja na snagu novog Zakona o Vrhovnom sudu i koji nisu podnijeli izjavu u skladu s člankom 37. stavkom 1. i člankom 111. stavkom 1. tog zakona. Budući da su bili obaviješteni o tome da je predsjednik Republike, u skladu s člankom 39. navedenog zakona, utvrdio njihovo umirovljenje od 4. srpnja 2018., zainteresirane stranke su pred Sądom Najwyższym (Vrhovni sud) podnijele protiv potonjeg zahtjeve kojima traže utvrđenje da njihov aktivni radni odnos kao sudaca nije prestao tog dana te da nisu postali umirovljeni suci. U prilog svojim zahtjevima ističu, među ostalim, povredu članka 2. stavka 1. Direktive 2000/78 kojim se zabranjuje diskriminacija na temelju dobi.

39 Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Vijeće za radno pravo i pravo socijalnog osiguranja) Sądu Najwyższym (Vrhovni sud) (u daljnjem tekstu: Vijeće za radno pravo i pravo socijalnog osiguranja), pred kojim su ti različiti postupci u tijeku, u svojim odlukama kojima se upućuju zahtjevi za prethodnu odluku u predmetima C-624/18 i C-625/18 navodi da su ti postupci bili pokrenuti pred njim dok Disciplinsko vijeće još nije bilo osnovano. U tim se okolnostima sud koji je uputio zahtjev pita nalažu li mu članak 9. stavak 1. Direktive 2000/78 i članak 47. Povelje da izuzme iz primjene nacionalne odredbe kojima se određuje da je za odlučivanje o takvim pravnim sredstvima nadležno vijeće koje još nije osnovano. Navedeni sud, međutim, ističe da bi to pitanje moglo prestati biti relevantno u slučaju stvarne dodjele sudačkih mjesta u Disciplinskom vijeću.

40 Osim toga, u svojim odlukama kojima se upućuju zahtjevi za prethodnu odluku u predmetima C-585/18, C-624/18 i C-625/18, sud koji je uputio zahtjev smatra da, uzimajući u obzir osobito okolnosti u kojima treba imenovati nove suce Disciplinskog vijeća, postoje ozbiljne sumnje u to hoće li to vijeće i njegovi članovi pružiti dovoljna jamstva neovisnosti i nepristranosti.

41 S tim u svezi navedeni sud, koji podsjeća da te suce imenuje predsjednik Republike na prijedlog KRS-a, najprije navodi da, na temelju reforme koja proizlazi iz Zakona od 8. prosinca 2017. o izmjenama Zakona o Državnom sudbenom vijeću i određenih drugih zakona, petnaestero od dvadeset i petero članova KRS-a koje treba izabrati iz redova sudaca, više ne izabiru, kao prije, opće skupštine sudaca svih stupnjeva, nego Donji dom Parlamenta. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, ta situacija narušava načelo diobe vlasti kao temelja demokratske vladavine prava i nije u skladu s međunarodnim

i europskim standardima koji prevladavaju u tom području, kao što to osobito proizlazi iz Preporuke CM/Rec(2010)12 Odbora ministara Vijeća Europe o neovisnosti, učinkovitosti i ulozi sudaca od 17. studenoga 2010., Mišljenja br. 904/2017 (CDL-AD(2017)031) Europske komisije za demokraciju putem prava (Venecijanska komisija) od 11. prosinca 2017. i Mišljenja br. 10(2007) Savjetodavnoga vijeća europskih sudaca o Sudbenome vijeću u službi društva upućenog Odboru ministara Vijeća Europe, od 23. studenoga 2007.

- 42 Nadalje, i uvjeti, osobito postupovni, u kojima su članovi KRS-a odabrani i imenovani tijekom 2018., kao i ispitivanje načina na koji je to tijelo, tako sastavljeno, do sada djelovalo, otkrivaju podređenost KRS-a političkoj vlasti i njegovu nesposobnost da izvršava svoju ustavnu zadaću koja se sastoji u osiguravanju neovisnosti sudova i sudaca.
- 43 S jedne strane, nedavni izbori novih članova KRS-a odvijali su se na netransparentan način i postoje značajne sumnje u to jesu li se prilikom tih izbora stvarno poštovali zahtjevi koji proizlaze iz primjenjivog zakonodavstva. Osim toga, zahtjev zastupljenosti sudova različitih vrsta i stupnjeva koji proizlazi iz članka 187. stavka 1. točke 2. Ustava nije se poštovao. Naime, KRS među svojim članovima nema nijednog izabranog suca iz Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud), žalbenih sudova ili vojnih sudova, nego se sastoji od jednog predstavnika upravnog suda vojvodstva, dva predstavnika regionalnih sudova i dvanaest predstavnika općinskih sudova.
- 44 S druge strane, ispitivanje djelatnosti novosastavljenog KRS-a pokazuje potpun izostanak stajališta tog tijela u svrhu obrane neovisnosti Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud) u kontekstu krize uzrokovane nedavnim zakonodavnim reformama koje se odnose na taj sud. S druge strane, KRS ili njegovi članovi javno su kritizirali članove Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud) zbog upućivanja prethodnih pitanja Sudu ili suradnje s institucijama Unije, osobito Europskom komisijom. Nadalje, praksu KRS-a u slučajevima kada je pozvan donijeti mišljenje o mogućem nastavku obavljanja sudačke dužnosti na Sądu Najwyższyjem (Vrhovni sud) nakon dosezanja novoutvrđene dobne granice za umirovljenje od 65 godina čini, kao što je posebno vidljivo iz mišljenja KRS-a osporenog pred sudom koji je uputio zahtjev u predmetu C-585/18, davanje neobrazloženih negativnih mišljenja ili samo ponavljanje teksta članka 37. stavka 1.b novog Zakona o Vrhovnom sudu.
- 45 Osim toga, odabir koji je proveo KRS radi popunjavanja šesnaest mjesta sudaca u Disciplinskom vijeću koje je predsjednik Republike 24. svibnja 2018. proglasio slobodnima pokazuje da su dvanaest kandidata koje je odabrao KRS, odnosno šest državnih odvjetnika, dvoje sudaca, dvoje pravnih savjetnika i dvoje sveučilišnih savjetnika bili ili osobe koje su do tada bile podređene izvršnoj vlasti ili osobe koje su, tijekom krize vladavine prava u Poljskoj, djelovale po nalogu političke vlasti ili u skladu s njezinim očekivanjima, ili, pak, osobe koje ne ispunjavaju zakonske kriterije ili osobe u odnosu na koje su u prošlosti bile primijenjene disciplinske sankcije.
- 46 Naposljetku, sud koji je uputio zahtjev naglašava da je postupak kojim je KRS pozvan odabrati kandidate za mjesta sudaca u Disciplinskom vijeću, koje se ne može odabrati među članovima Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud) koji su već na dužnosti, osmišljen i zatim izmijenjen tako da KRS može djelovati na diskrecijski način, bez mogućnosti stvarnog nadzora u tom pogledu.
- 47 Kao prvo, Vrhovni sud više nije pozvan sudjelovati u tom postupku imenovanja i stoga više nije zajamčena učinkovita i konkretna ocjena zasluga kandidata. Kao drugo, činjenica da kandidati nisu podnijeli dokumente navedene u članku 35. stavku 2. Zakona o KRS-u, koji su, međutim, ključni za njihov odabir, ne sprječava više, kao što to proizlazi iz članka 35. stavka 3. tog zakona, izradu popisa kandidata koje preporučuje KRS. Kao treće, na temelju članka 44. navedenog zakona, odluke KRS-a postaju konačne ako ih ne ospore svi kandidati, što dovodi do isključenja svake stvarne mogućnosti njihova sudskog nadzora.

- 48 U tom kontekstu sud koji je uputio zahtjev pita se koliku važnost treba pridati, kada je riječ o poštovanju zahtjeva neovisnosti sudova i sudaca država članica koji proizlazi iz prava Unije, čimbenicima poput, s jedne strane, neovisnosti tijela odgovornog za odabir sudaca u odnosu na političku vlast i, s druge strane, okolnosti vezanih uz odabir članova sudskog vijeća koje je iz temelja uspostavljeno u određenoj državi članici, iako je nadležno za odlučivanje o predmetima na koje se primjenjuje pravo Unije.
- 49 U slučaju da takvo sudsko vijeće ne udovoljava navedenom zahtjevu neovisnosti, sud koji je uputio zahtjev želi znati treba li pravo Unije tumačiti na način da mu nalaže da izuzme iz primjene odredbe nacionalnog prava koje, dodjeljujući tu nadležnost tom sudskom vijeću, isključuju njegovu vlastitu nadležnost za odlučivanje, ovisno o slučaju, u glavnim postupcima. U svojim odlukama kojima se upućuje zahtjev za prethodnu odluku u predmetima C-624/18 i C-625/18, sud koji je uputio zahtjev s tim u svezi ističe da ima opću nadležnost u području radnog prava i socijalnog osiguranja, što mu u svakom slučaju daje ovlast za odlučivanje o sporovima poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, koji se odnose na navodnu povredu zabrane diskriminacije na temelju dobi u području zapošljavanja.
- 50 U tim je okolnostima Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) [Vrhovni sud (Vijeće za radno pravo i pravo socijalnog osiguranja)] odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu prethodna pitanja.
- 51 U predmetu C-585/18 prethodna pitanja glase:
- „1. Treba li članak 267. treći stavak UFEU-a u vezi s člankom 19. stavkom 1. i člankom 2. UEU-a i člankom 47. [Povelje] tumačiti na način da iz temelja uspostavljeno vijeće suda države članice koji odlučuje u posljednjem stupnju, nadležno za odlučivanje u predmetu koji se odnosi na suca nacionalnog suda koji podnosi pravno sredstvo, u kojem smiju odlučivati samo suci koje je izabralo nacionalno tijelo koje mora čuvati neovisnost sudova [(KRS)], a koje s obzirom na organizacijski model prema kojem je uspostavljeno i način rada ne jamči neovisnost o zakonodavnoj i izvršnoj vlasti, predstavlja neovisan sud u smislu prava Europske unije?
 2. U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje, treba li članak 267. treći stavak UFEU-a u vezi s člankom 19. stavkom 1. i člankom 2. UEU-a te člankom 47. Povelje tumačiti na način da nenadležno vijeće suda države članice koji odlučuje u posljednjem stupnju, koje ispunjava zahtjeve prava Unije za sudove i kojem je podneseno pravno sredstvo u predmetu koji ulazi u područje primjene prava Unije treba izuzeti iz primjene odredbi nacionalnog prava kojima se isključuje njegova nadležnost u tom predmetu?”
- 52 U predmetima C-624/18 i C-625/18 prethodna pitanja formulirana su na sljedeći način:
1. Treba li članak 47. [Povelje] u vezi s člankom 9. stavkom 1. Direktive [2000/78] tumačiti na način da je, u slučaju kada se pred sudom posljednjeg stupnja države članice podnese zahtjev koji se temelji na povredi načela nediskriminacije na temelju dobi u odnosu na suca tog suda, zajedno sa zahtjevom za suspenziju primjene pobijanog akta, taj sud – s ciljem osiguranja, određivanjem privremene mjere predviđene nacionalnim pravom, zaštite prava koja proizlaze iz prava Unije – dužan odbiti primjenu nacionalnih odredbi kojima se u predmetu u kojem je podneseno pravno sredstvo određuje nadležnost vijeća tog suda koje ne djeluje zbog neimenovanja sudaca koji u njoj trebaju odlučivati?
 2. U slučaju imenovanja sudaca na mjesta u organizacijskoj jedinici koja je u skladu s nacionalnim pravom nadležna za odlučivanje o podnesenom pravnom sredstvu, treba li članak 267. treći stavak UFEU-a u vezi s člankom 19. stavkom 1. i člankom 2. UEU-a te člankom 47. Povelje tumačiti na način da iz temelja uspostavljeno vijeće suda države članice koji odlučuje u posljednjem stupnju, nadležno za odlučivanje u predmetu koji se odnosi na suca nacionalnog suda koji podnosi

pravno sredstvo, u kojem trebaju odlučivati samo suci koje je izabralo nacionalno tijelo koje mora čuvati neovisnost sudova ([KRS]), a koje s obzirom na organizacijski model prema kojem je uspostavljeno ne jamči neovisnost o zakonodavnoj i izvršnoj vlasti, predstavlja neovisan sud u smislu prava Europske unije?

3. U slučaju niječnog odgovora na drugo pitanje, treba li članak 267. treći stavak UFEU-a u vezi s člankom 19. stavkom 1. i člankom 2. UEU-a te člankom 47. Povelje tumačiti na način da nenadležno vijeće suda države članice koji odlučuje u posljednjem stupnju, koje ispunjava zahtjeve prava Unije za sudove i kojem je podneseno pravno sredstvo u predmetu koji ulazi u područje primjene prava Unije treba izuzeti iz primjene odredaba nacionalnog prava kojima se isključuje njegova nadležnost u tom predmetu?"

Postupak pred Sudom

- 53 Predmeti C-585/18, C-624/18 i C-625/18 spojeni su odlukom predsjednika Suda od 5. studenoga 2018.
- 54 Predsjednik Suda je rješenjem od 26. studenoga 2018., A. K. i dr. (C-585/18, C-624/18 i C-625/18, neobjavljeno, EU:C:2018:977), prihvatio zahtjev suda koji je uputio zahtjev da se o ovim predmetima odluči u ubrzanom postupku. Kao što je to predviđeno člankom 105. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda, dan rasprave određen je odmah, u ovom slučaju za 19. ožujka 2019., te je priopćen zainteresiranim strankama istodobno s dostavom zahtjeva za prethodnu odluku. Zainteresiranim strankama određen je rok za podnošenje eventualnih pisanih očitovanja.
- 55 Prva rasprava pred Sudom održala se 19. ožujka 2019. Sud je 14. svibnja 2019. organizirao drugu raspravu slijedom, među ostalim, zahtjeva KRS-a, koji nije podnio pisana očitovanja pred Sudom, nije bio zastupan na prvoj raspravi te je želio biti usmeno saslušan, i kako bi se zainteresiranim strankama omogućilo da se očituju o eventualnim implikacijama, u okviru ovih predmeta, presude donesene 25. ožujka 2019., kojom je Trybunał Konstytucyjny (Ustavni sud, Poljska) utvrdio da je članak 9.a KRS-a u skladu s člankom 187. stavkom 1. točkom 2. i člankom 187. stavkom 4. Ustava.
- 56 Osim toga, KRS je na drugoj raspravi podnio Rezoluciju br. 6 koju je 13. svibnja 2019. donijela skupština sudaca Disciplinskog vijeća, a kojom se iznosi stajalište tog vijeća u svezi s postupkom primijenjenim u ovim spojenim predmetima. Ta je rezolucija dostavljena prisutnim zainteresiranim strankama i priložena u spis postupka.
- 57 Aktima koje su tajništvu Suda podnijeli poljska vlada 3. srpnja 2019., 29. srpnja 2019., 16. rujna 2019. i 7. studenoga 2019., KRS 4. srpnja 2019. te Prokurator Generalny (glavni državni odvjetnik, Poljska) 29. listopada 2019. zatraženo je ponovno otvaranje usmenog dijela postupka.
- 58 U prilog svojem zahtjevu KRS u biti navodi da se ne slaže s mišljenjem nezavisnog odvjetnika, koje se temelji na pogrešnim ocjenama i u kojem nije uzeta dovoljno u obzir argumentacija koju je iznio na raspravi održanoj 14. svibnja 2019. Zbog toga bi Sud trebao preispitati i mogućnost da se uzmu u obzir pisana očitovanja koja je KRS prethodno dostavio, a koja su mu bila vraćena zbog nepravodobnosti.
- 59 U svojem zahtjevu od 3. srpnja 2019. i dopunama objašnjenjima koja je uputila Sudu 29. srpnja i 16. rujna 2019. poljska vlada također ističe da se ne slaže s mišljenjem nezavisnog odvjetnika, koje sadržava određene proturječnosti te se temelji, kao što to proizlazi iz njegovih određenih točaka i sličnih točaka koje sadržava mišljenje nezavisnog odvjetnika od 11. travnja 2019. u predmetu Komisija/Poljska (Neovisnost Vrhovnog suda) (C-619/18, EU:C:2019:325), na navodno pogrešnom tumačenju ranije sudske prakse Suda, a osobito presude od 27. veljače 2018., Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117). Navedena vlada nadalje tvrdi da mišljenje nezavisnog odvjetnika sadržava određen broj novih argumenata i stajališta, koji nisu bili dovoljno raspravljeni.

Međutim, s obzirom na njegovu posebnu važnost ili značajne posljedice za različite pravne modele koji su na snazi u državama članicama glede sastava državnih sudbenih vijeća i postupaka imenovanja sudaca, navedeni elementi opravdavaju ponovno otvaranje usmenog dijela postupka kako bi se svim državama članicama omogućilo da se o tome izjasne. U svojem zahtjevu od 7. studenoga 2019., u prilog kojemu je dostavio zapisnik s rasprave Sąda Okręgowy w Krakowie (Općinski sud u Krakowu, Poljska) od 6. rujna 2019., poljska vlada tvrdi da taj dokument pobuđuje strah da bi odluka koju će Sud donijeti u ovim predmetima mogla biti izvor pravne nesigurnosti u Poljskoj i da taj dokument stoga upućuje na novu takvu činjenicu od presudnog utjecaja na navedenu odluku Suda.

- 60 Naposljetku, glavni državni odvjetnik, koji se u osnovi poziva na već istaknute elemente i na argumentaciju koju su iznijeli KRS i poljska vlada u svojim gore navedenim zahtjevima za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka od 3., 4. i 29. srpnja 2019. i 16. rujna 2019. smatra, kao prvo, da okolnosti u glavnim postupcima nisu dovoljno razjašnjene, kao što proizlazi iz mišljenja nezavisnog odvjetnika, kao drugo, da je u navedenom mišljenju zauzeto stajalište o važnim elementima o kojima stranke nisu raspravljale i, kao treće, da se to mišljenje temelji na pogrešnom tumačenju ranije sudske prakse Suda, kojim je navodno otkrivena nova činjenica od presudnog utjecaja na odluku Suda.
- 61 U tom pogledu valja podsjetiti, s jedne strane, da Statut Suda Europske unije i Poslovnik Suda ne predviđaju mogućnost da zainteresirane osobe iz članka 23. Statuta podnose očitovanja na mišljenje nezavisnog odvjetnika (presuda od 6. ožujka 2018., Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, t. 26. i navedena sudska praksa).
- 62 S druge strane, na temelju članka 252. drugog stavka UFEU-a, dužnost je nezavisnog odvjetnika da, djelujući posve nepristrano i neovisno, na javnoj raspravi iznosi obrazložena mišljenja o predmetima u kojima se u skladu sa Statutom Suda Europske unije zahtijeva njegovo sudjelovanje. Sud nije vezan ni mišljenjem nezavisnog odvjetnika ni obrazloženjem na kojem se ono temelji. Stoga neslaganje jedne od stranaka s mišljenjem nezavisnog odvjetnika, bez obzira na pitanja koja je ondje razmatrao, ne može samo za sebe biti opravdan razlog za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka (presuda od 6. ožujka 2018., Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, t. 27. i navedena sudska praksa).
- 63 Međutim, Sud može u svakom trenutku, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka, u skladu s člankom 83. svojeg Poslovnika, osobito ako smatra da stvar nije dovoljno razjašnjena ili ako je jedna stranka nakon zatvaranja tog dijela postupka podnijela novu činjenicu od presudnog utjecaja na odluku Suda, ili pak ako je u predmetu potrebno odlučiti na temelju argumenta o kojem se nije raspravljalo među zainteresiranim osobama.
- 64 Međutim, u ovom slučaju Sud smatra da, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, raspolaže, na temelju pisanog dijela postupka i dviju uzastopnih rasprava koje su se pred njim vodile, svim elementima potrebnima za donošenje odluke. Ističe, nadalje, da o ovim spojenim predmetima ne treba odlučiti na temelju argumenta o kojem se nije raspravljalo među zainteresiranim osobama. Naposljetku, smatra da različiti zahtjevi za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka koji se pred njim vodi ne sadržavaju nikakvu novu činjenicu koja bi bila od presudnog utjecaja na odluku na koju se poziva u navedenim predmetima. U tim okolnostima nema potrebe za ponovnim otvaranjem usmenog dijela postupka.
- 65 Naposljetku, kad je riječ o zahtjevu kojim KRS ponovno zahtijeva da Sud uzme u obzir njegova pisana očitovanja od 4. travnja 2019., valja podsjetiti da je ta stranka u glavnom postupku, koja je, kao i druge zainteresirane osobe iz članka 23. Statuta Suda Europske unije, pozvana da podnese takva očitovanja u za to određenom roku, kao što to proizlazi iz samog teksta dopisa od 28. ožujka 2019. koji je uputila Sudu, namjerno propustila podnijeti očitovanje u navedenom roku. U tim okolnostima Sud u toj fazi postupka ne može uzeti u obzir gore navedena pisana očitovanja, koja je KRS podnio nepravodobno.

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje u predmetima C-624/18 i C-625/18

- 66 Svojim prvim pitanjem u predmetima C-624/18 i C-625/18 sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 9. stavak 1. Direktive 2000/78 u vezi s člankom 47. Povelje tumačiti na način da je, kada je pred sudom države članice koji odlučuje u posljednjem stupnju podneseno pravno sredstvo koje se temelji na povredi načela nediskriminacije na temelju dobi koja proizlazi iz te direktive, taj sud dužan odbiti primjenu nacionalnih odredbi kojima se određuje da je za odlučivanje o toj žalbi nadležno tijelo koje, poput Disciplinskog vijeća, još nije osnovano jer osobe koje u njemu trebaju odlučivati nisu bile imenovane.
- 67 U ovom je slučaju, međutim, važno uzeti u obzir okolnost da je, nedugo nakon donošenja odluka kojima se upućuju zahtjevi za prethodnu odluku u predmetima C-624/18 i C-625/18, predsjednik Republike imenovao suce Disciplinskog vijeća, koje je tako osnovano.
- 68 S obzirom na tu okolnost, valja utvrditi da odgovor na prvo pitanje u predmetima C-624/18 i C-625/18 više nije relevantan za potrebe odluka koje sud koji je uputio zahtjev mora donijeti u tim dvama predmetima. Naime, samo bi izostanak stvarnog ustrojavanja Disciplinskog vijeća opravdavao potrebu za takvim odgovorom.
- 69 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, postupak predviđen člankom 267. UFEU-a instrument je suradnje između Suda i nacionalnih sudova, zahvaljujući kojem Sud nacionalnim sudovima daje elemente tumačenja prava Unije koji su im potrebni za rješavanje spora koji se pred njima vodi (presuda od 19. prosinca 2013., *Fish Legal i Shirley*, C-279/12, EU:C:2013:853, t. 29. i navedena sudska praksa).
- 70 S tim u svezi valja podsjetiti da smisao zahtjeva za prethodnu odluku nije oblikovanje savjetodavnih mišljenja o općim ili hipotetskim pitanjima, nego njegova nužnost za stvarno rješenje spora (presuda od 10. prosinca 2018., *Wightman i dr.*, C-621/18, EU:C:2018:999, t. 28. i navedena sudska praksa). Ako se pokaže da postavljeno pitanje više nije relevantno za rješenje tog spora, Sud mora donijeti odluku o obustavi postupka (vidjeti, u tom smislu, presudu od 24. listopada 2013., *Stoilov i Ko*, C-180/12, EU:C:2013:693, t. 38. i navedenu sudska praksu).
- 71 Iz toga slijedi da, kao što to tvrde KRS, poljska vlada i Komisija te kao što je to uostalom predložio sam sud koji je uputio zahtjev, a kao što to proizlazi iz točke 39. ove presude, Sud više ne treba odlučiti o prvom pitanju postavljenom u predmetima C-624/18 i C-625/18.

Pitanja u predmetu C-585/18 te drugo i treće pitanje u predmetima C-624/18 i C-625/18

- 72 Svojim pitanjima u predmetu C-585/18 te drugim i trećim pitanjem u predmetima C-624/18 i C-625/18, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 2. i članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a, članak 267. UFEU-a i članak 47. Povelje tumačiti na način da vijeće vrhovnog suda države članice, poput Disciplinskog vijeća, koje treba odlučivati o predmetima na koje se primjenjuje pravo Unije, udovoljava, s obzirom na uvjete koji su doveli do njegova osnivanja i imenovanja njegovih članova, zahtjevima neovisnosti i nepristranosti koji se zahtijevaju na temelju tih odredbi prava Unije. Ako to nije slučaj, sud koji je uputio zahtjev pita treba li načelo nadređenosti prava Unije tumačiti na način da mu ono nalaže da izuzme iz primjene nacionalne odredbe kojima se određuje da je to sudske vijeće nadležno za odlučivanje u takvim predmetima.

Nadležnost Suda

- 73 Glavni državni odvjetnik tvrdio je, kao prvo, da Sud nije nadležan za odlučivanje o drugom i trećem pitanju postavljenima u predmetima C-624/18 i C-625/18 s obrazloženjem da odredbe prava Unije predviđene u tim pitanjima ne definiraju pojam „neovisnog suda” i da ne sadržavaju pravila koja se odnose na nadležnost nacionalnih sudova i na državna sudbena vijeća, pri čemu su ta pitanja stoga obuhvaćena isključivom nadležnošću država članica i izvan su dosega Unije.
- 74 Međutim, valja utvrditi da se argumenti koje je iznio glavni državni odvjetnik zapravo odnose na sam doseg, a time i tumačenje navedenih odredbi prava Unije. Takvo tumačenje očito ulazi u nadležnost Suda na temelju članka 267. UFEU-a.
- 75 S tim u svezi Sud je već presudio da, iako je ustrojstvo pravosuđa u državama članicama u njihovoj nadležnosti, države članice ipak su, prilikom izvršavanja te nadležnosti, obvezne poštovati obveze koje za njih proizlaze iz prava Unije (presuda od 24. lipnja 2019., Komisija/Poljska (Neovisnost Vrhovnog suda), C-619/18, EU:C:2019:531, t. 52. i navedena sudska praksa).
- 76 Kao drugo, državni odvjetnik istaknuo je da se, kada je riječ o članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a i članku 47. Povelje, nenadležnost Suda za odlučivanje o tim dvama prethodnim pitanjima također odnosi na činjenicu da nacionalne odredbe iz glavnog postupka ne provode pravo Unije niti ulaze u njegovo područje primjene i da se stoga ne mogu ocjenjivati s obzirom na to pravo.
- 77 Kada je riječ, prije svega, o odredbama Povelje, valja podsjetiti da u okviru prethodnog postupka na temelju članka 267. UFEU-a Sud može tumačiti pravo Unije samo u granicama dodijeljene nadležnosti (presuda od 30. lipnja 2016., Toma i Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, t. 22. i navedena sudska praksa).
- 78 Područje primjene toga članka Povelje, u pogledu djelovanja država članica, definirano je u njezinu članku 51. stavku 1., prema kojem se odredbe Povelje odnose na države članice samo kada provode pravo Unije, pri čemu se tom odredbom potvrđuje ustaljena praksa Suda prema kojoj se temeljna prava koja se jamče u pravnom sustavu Unije primjenjuju na sve situacije uređene pravom Unije, ali ne i izvan njih (presuda od 30. lipnja 2016., Toma i Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, t. 23. i navedena sudska praksa).
- 79 U ovom slučaju i glede, konkretnije, članka 47. Povelje, valja naglasiti da u glavnim postupcima podnositelji zahtjeva navode da je na njihovu štetu, među ostalim, povrijeđena zabrana diskriminacije na temelju dobi u području zapošljavanja, predviđena Direktivom 2000/78.
- 80 Nadalje, valja istaknuti da je pravo na djelotvoran pravni lijek potvrđeno samom Direktivom 2000/78, čiji članak 9. određuje da države članice osiguravaju da sve osobe koje smatraju da im je učinjena nepravda zbog toga što nije bilo primijenjeno načelo jednakog postupanja iz te direktive mogu tražiti pravnu zaštitu svojih prava (vidjeti u tom smislu presudu od 8. svibnja 2019., Leitner, C-396/17, EU:C:2019:375, t. 61. i navedenu sudska praksu).
- 81 Iz prethodno navedenog proizlazi da ovi predmeti odgovaraju situacijama koje su uređene pravom Unije, tako da se podnositelji zahtjeva u glavnom postupku mogu pozivati na pravo na djelotvornu sudska zaštitu koju im jamči članak 47. Povelje.
- 82 Nadalje, kad je riječ o području primjene članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a, valja podsjetiti, s jedne strane, da se ta odredba odnosi na jamčenje djelotvorne sudske zaštite u „područjima obuhvaćenim pravom Unije”, neovisno o situaciji u kojoj države članice provode to pravo, u smislu članka 51. stavka 1. Povelje (presuda od 24. lipnja 2019., Komisija/Poljska (Neovisnost Vrhovnog suda), C-619/18, EU:C:2019:531, t. 50. i navedena sudska praksa).

- 83 Protivno onomu što je u tom pogledu istaknuo glavni državni odvjetnik, okolnost da su nacionalne mjere o smanjenju plaće o kojima je riječ u predmetu u kojemu je donesena presuda od 27. veljače 2018., *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117), donesene zbog zahtjeva za uklanjanje prekomjernog proračunskog deficita predmetne države članice i u kontekstu programa financijske pomoći Unije toj državi članici, kao što proizlazi iz točaka 29. do 40. te presude, nije imala nikakvu ulogu u tumačenju koje je Sud dovelo do zaključka da u predmetnom slučaju treba primijeniti članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a. Naime, taj se zaključak temeljio na okolnosti da nacionalno tijelo o kojem je riječ u tom predmetu, odnosno Tribunal de Contas (Revizorski sud, Portugal), pod uvjetom da to provjeri sud koji je uputio zahtjev u navedenom predmetu, može odlučivati o pitanjima koja se odnose na primjenu ili tumačenje prava Unije i koja stoga proizlaze iz područja koja su obuhvaćena tim pravom (presuda od 24. lipnja 2019., *Komisija/Poljska* (Neovisnost Vrhovnog suda), C-619/18, EU:C:2019:531, t. 51. i navedena sudska praksa).
- 84 Budući da se sporovi u glavnim postupcima odnose na navodne povrede pravnih pravila Unije, dovoljno je utvrditi da će u ovom slučaju tijelo koje treba odlučivati o navedenim sporovima biti pozvano odlučivati o pitanjima koja se odnose na primjenu ili tumačenje prava Unije te stoga ulaze u područja obuhvaćena tim pravom, u smislu članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a.
- 85 Naposljetku, kad je riječ o Protokolu (br. 30) o primjeni Povelje Europske unije o temeljnim pravima na Republiku Poljsku i Ujedinjenu Kraljevinu (SL 2010., C 83, str. 313.), na koji se također poziva državni odvjetnik, valja istaknuti da se on ne odnosi na članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a i podsjetiti da on ne dovodi u pitanje primjenjivost Povelje u Poljskoj te da njegov predmet nije osloboditi Republiku Poljsku od obveze poštovanja odredbi Povelje (presuda od 24. lipnja 2019., *Komisija/Poljska* (Neovisnost Vrhovnog suda), C-619/18, EU:C:2019:531, t. 53. i navedena sudska praksa).
- 86 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da je Sud nadležan tumačiti članak 47. Povelje i članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a u ovim predmetima.

Moguća obustava postupka

- 87 KRS, glavni državni odvjetnik i poljska vlada naveli su da je 17. prosinca 2018. predsjednik Republike potpisao ustawu o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (Zakon o izmjeni [novog zakona o Vrhovnom sudu]) (Dz. U. iz 2018., poz. 2507, u daljnjem tekstu: Zakon od 21. studenoga 2018.), koji je stupio na snagu 1. siječnja 2019.
- 88 Iz članka 1. navedenog zakona proizlazi da se članak 37. stavci 1.a do 4. i članak 111. stavak 1. novog Zakona o Vrhovnom sudu stavljaju izvan snage i da se njezin članak 37. stavak 1. mijenja u smislu da se „suci Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) umirovljuju kada navršše 65 godina”. Međutim, pojašnjeno je da se potonja odredba primjenjuje samo na suce Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koji su stupili na dužnost u tom svojstvu nakon 1. siječnja 2019. Na suce Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koji su stupili na dužnost prije tog datuma primjenjuju se ranije odredbe članka 30. zakona o Vrhovnom sudu od 23. studenoga 2002., koje su predviđale umirovljenje u dobi od 70 godina.
- 89 Člankom 2. stavkom 1. Zakona od 21. studenoga 2018. propisano je da „[o]d datuma stupanja na snagu ovog Zakona svi suci Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni upravni sud) ili Naczelnog Sąda Administracyjnog (Visoki upravni sud) koji su umirovljeni na temelju članka 37. stavaka 1. do 4. ili članka 111. stavaka 1. ili 1.a [novog Zakona o Vrhovnom sudu] ponovno se imenuju na dužnost koju su obavljali na datum stupanja na snagu [navedenog zakona]. Smatra se da u obavljanju dužnosti suca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) ili Naczelnog Sąda Administracyjnog (Visoki upravni sud) nije bilo prekida”.

- 90 Članak 4. Zakona od 21. studenoga 2018. u stavku 1. predviđa da se „[o]končavaju [] postupci pokrenuti na temelju članka 37. stavka 1. i članka 111. stavaka 1. do 1.b [novog Zakona o Vrhovnom sudu] i žalbeni postupci u tim predmetima koji su u tijeku na dan stupanja na snagu ovog zakona”, a u stavku 2. da se „[o]končavaju [] postupci radi utvrđivanja postojanja aktivnog radnog odnosa sudaca iz članka 2. stavka 1. kao sudaca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) ili Naczelnog Sąda Administracyjnego (Visoki upravni sud), koji su pokrenuti i koji su u tijeku na dan stupanja na snagu ovoga Zakona”.
- 91 Prema mišljenju KRS-a, glavnog državnog odvjetnika i poljske vlade, iz članka 1. i članka 2. stavka 1. Zakona od 21. studenoga 2018. proizlazi da su suci u glavnim postupcima koji su bili umirovljeni na temelju odredbi novog Zakona o Vrhovnom sudu, koje su sada stavljene izvan snage, *ipso iure* ponovno postavljeni na dužnost u svojim sudovima dok, u skladu s nacionalnim odredbama koje su ranije bile na snazi, ne navrše 70 godina, a svaka mogućnost da predsjednik Republike produlji obnašanje njihovih dužnosti nakon uobičajene dobi za umirovljenje također je ukinuta.
- 92 U tim okolnostima, i u skladu s onim što je predviđeno člankom 4. tog zakona, kojim se nalaže okončanje sporova poput onih u glavnim postupcima, potonji su postali bespredmetni, tako da Sud više ne treba odlučiti o predmetnim zahtjevima za prethodnu odluku.
- 93 S obzirom na prethodno navedeno, Sud se 23. siječnja 2019. obratio sudu koji je uputio zahtjev kako bi saznao smatra li taj sud, nakon stupanja na snagu Zakona od 21. studenoga 2018., da je odgovor na njegova prethodna pitanja i dalje potreban za donošenje odluka u predmetima koji se pred njim vode.
- 94 U svojem odgovoru od 25. siječnja 2019. sud koji je uputio zahtjev odgovorio je potvrdno na taj zahtjev, pri čemu je pojasnio da je rješenjima od 23. siječnja 2019. prekinuo postupak o zahtjevima za obustavu postupka koje je pred njim podnio glavni državni odvjetnik na temelju članka 4. stavaka 1. i 2. Zakona od 21. studenoga 2018. do donošenja odluke Suda u ovim predmetima.
- 95 U tom odgovoru sud koji je uputio zahtjev navodi da je odgovor na pitanja postavljena u navedenim predmetima i dalje potreban kako bi mu omogućio rješavanje uvodnih pitanja postupovne prirode koja je potrebno riješiti prije donošenja presuda u tim predmetima.
- 96 Osim toga, kada je riječ o meritumu glavnih postupaka, cilj Zakona od 21. studenoga 2018. nije otkloniti neusklađenost nacionalnog prava s pravom Unije, nego primijeniti privremene mjere koje je odredila potpredsjednica Suda u svojem rješenju od 19. listopada 2018., Komisija/Poljska (C-619/18 R, neobjavljeno, EU:C:2018:852), koje je potvrđeno rješenjem Suda od 17. prosinca 2018., Komisija/Poljska (C-619/18 R, EU:C:2018:1021). Taj zakon stoga nije stavio izvan snage *ex tunc* sporne nacionalne odredbe ni njihove pravne učinke. Iako se navedenim zakonom zahtijeva ponovno postavljanje na dužnost sudaca-podnositelja zahtjeva u glavnom postupku nakon njihova odlaska u mirovinu i uvođenje pravne fikcije o neprekinutom nastavku njihova mandata slijedom tog ponovnog postavljanja, tužbe u glavnom postupku odnose se na utvrđenje da suci o kojima je riječ nikada nisu bili umirovljeni i da su tijekom cijelog tog razdoblja ostali na dužnosti, do čega bi moglo doći samo isključivanjem osporenih nacionalnih pravila, na temelju nadređenosti prava Unije. To je razlikovanje ključno za utvrđivanje statusa sudaca o kojima je riječ s gledišta njihove mogućnosti poduzimanja sudskih, organizacijskih i upravnih mjera, kao i s gledišta eventualnih recipročnih zahtjeva sa Sądom Najwyższym (Vrhovni sud) na temelju radnog odnosa, ili čak s gledišta disciplinske odgovornosti. U svezi s potonjim, sud koji je uputio zahtjev ističe da su, prema izjavama predstavnika političke vlasti, navedeni suci nezakonito obavljali sudačke dužnosti do 1. siječnja 2019., datuma stupanja na snagu Zakona od 21. studenoga 2018.
- 97 Valja podsjetiti da je, kao što proizlazi iz ustaljene sudske prakse, isključivo na nacionalnom sudu pred kojim se vodi postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku koja će biti donesena da, uvažavajući posebnosti predmeta, ocijeni nužnost prethodne odluke za donošenje svoje presude i

relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. Posljedično, ako se postavljena pitanja odnose na tumačenje pravnog pravila Unije, Sud u načelu mora donijeti odluku (presuda od 10. prosinca 2018., Wightman i dr., C-621/18, EU:C:2018:999, t. 26. i navedena sudska praksa).

- 98 Iz navedenoga proizlazi da pitanja koja se odnose na pravo Unije uživaju presumpciju relevantnosti. Odbijanje Suda da odluči o prethodnom pitanju koje je uputio nacionalni sud moguće je samo u slučaju kad je očito da zahtijevano tumačenje pravila Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom glavnog postupka, kad je problem hipotetske naravi ili kad Sud ne raspolaze činjeničnim i pravnim elementima koji su mu potrebni da bi pružio koristan odgovor na postavljena pitanja (presuda od 10. prosinca 2018., Wightman i dr., C-621/18, EU:C:2018:999, t. 27. i navedena sudska praksa).
- 99 U ovom slučaju valja prije svega naglasiti da svojim prethodnim pitanjima koja je uputio Sudu i tumačenjem prava Unije koje zahtijeva u ovom slučaju, sud koji je uputio zahtjev ne traži pojašnjenje glede merituma postupaka koji se pred njim vode i koji se sami odnose na druga pitanja koja proizlaze iz prava Unije, nego glede problema postupovne prirode o kojem treba odlučiti *in limine litis* jer se odnosi na samu nadležnost tog suda za odlučivanje u navedenim sporovima.
- 100 S tim u svezi valja podsjetiti da je, u skladu s ustaljenom sudsom praksom, Sud nadležan uputiti nacionalni sud na elemente prava Unije koji mogu doprinijeti rješavanju problema nadležnosti koji mu se postavlja (presude od 22. listopada 1998., IN CO. GE.'90 i dr., C-10/97 do C-22/97, EU:C:1998:498, t. 15. i navedena sudska praksa, i od 12. prosinca 2002., Universale-Bau i dr., C-470/99, EU:C:2002:746, t. 43.). To osobito vrijedi kada se, kao u ovom slučaju, i kao što to proizlazi iz točaka 79. do 81. ove presude, postavljena pitanja odnose na to ispunjava li nacionalno tijelo koje je uobičajeno nadležno za rješavanje spora u kojem se pojedinac poziva na pravo koje ostvaruje na temelju prava Unije zahtjeve koji proizlaze iz prava na djelotvoran pravni lijek kako je zajamčeno člankom 47. Povelje i člankom 9. stavkom 1. Direktive 2000/78.
- 101 Kad je riječ o Zakonu od 21. studenoga 2018., on se ne odnosi na aspekte povezane sa sudsom nadležnosti za odlučivanje o glavnim predmetima o kojima sud koji je uputio zahtjev stoga treba odlučiti i o kojima je u ovom slučaju taj sud zatražio tumačenje prava Unije.
- 102 Nadalje, valja pojasniti kako okolnost da nacionalne odredbe kao što je članak 4. stavci 1. i 2. Zakona od 21. studenoga 2018. nalažu okončanje sporova poput onih u glavnim postupcima ne može, načelno i kada ne postoji odluka suda koji je uputio zahtjev kojom se nalaže takvo okončanje ili obustava postupka u glavnim predmetima, navesti Sud na zaključak da o prethodnim pitanjima koja su mu upućena više ne treba odlučiti.
- 103 Naime, valja podsjetiti da nacionalni sudovi imaju najširu mogućnost postavljanja Sudu pitanja tumačenja relevantnih odredbi prava Unije, a ta se mogućnost pretvara u obvezu za sudove koji sude u posljednjem stupnju, uz primjenu iznimki koje su priznate u sudskoj praksi Suda. Pravilo nacionalnog prava ne može stoga spriječiti nacionalni sud da, ovisno o slučaju, koristi tu mogućnost ili postupi u skladu s tom obvezom. Naime, i ta mogućnost i ta obveza svojstvene su sustavu suradnje između nacionalnih sudova i Suda, koji je uređen člankom 267. UFEU-a, i funkcijama suda nadležnog za primjenu prava Unije, koje su tom odredbom dodijeljene nacionalnim sudovima (presuda od 5. travnja 2016., PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, t. 32. i 33. i navedena sudska praksa).
- 104 Nacionalne odredbe poput onih iz točke 102. ove presude ne mogu stoga spriječiti vijeće suda koji odlučuje u posljednjem stupnju, pred kojim se postavilo pitanje tumačenja prava Unije, da ostane pri prethodnim pitanjima koja je uputio Sudu.
- 105 Naposljetku, valja istaknuti da, kad je riječ o predmetima C-624/18 i C-625/18, koji se odnose na pitanje zadržavanja aktivnog radnog odnosa kao suca između podnositelja zahtjeva u glavnom postupku i njihova poslodavca, Sąda Najwyższyj (Vrhovni sud), iz objašnjenja suda koji je uputio

zahtjev, iznesenih u točki 96. ove presude, proizlazi da, osobito s obzirom na sve posljedice koje proizlaze iz postojanja takvog radnog odnosa, puko stupanje na snagu članka 2. stavka 1. Zakona od 21. studenoga 2018. ne čini obustavu postupaka koji se vode pred navedenim sudom očito odgovarajućim rješenjem.

- 106 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da donošenje i stupanje na snagu Zakona od 21. studenoga 2018. ne mogu biti opravdane za to da Sud ne odluči o drugom i trećem pitanju u predmetima C-624/18 i C-625/18.
- 107 Nasuprot tomu, kad je riječ o predmetu C-585/18, valja podsjetiti da je žalba o kojoj odlučuje sud koji je uputio zahtjev usmjerena protiv KRS-ova mišljenja donesenog u okviru postupka koji može dovesti do odluke o produljenju obavljanja dužnosti suca podnositelja zahtjeva u glavnom postupku nakon doseganja novoutvrđene dobne granice za umirovljenje od 65 godina.
- 108 Međutim, valja utvrditi da iz gore navedenih objašnjenja, koja je dostavio sud koji je uputio zahtjev, ne proizlazi da bi ta žalba mogla zadržati svoj predmet, osobito da bi takvo mišljenje moglo i dalje vrijediti, iako su, na temelju nacionalnih odredbi koje su u međuvremenu donesene, kako nacionalne odredbe kojima je uvedena ta nova dobna granica za umirovljenje tako i one kojima se utvrđuje postupak produljenja obavljanja sudačkih dužnosti koji uključuje potrebu za takvim mišljenjem stavljene izvan snage, što omogućuje podnositelju zahtjeva u glavnom postupku da ostane na dužnosti kao sudac do navršenih 70 godina, u skladu s nacionalnim odredbama koje su bile na snazi prije donošenja odredbi koje su tako stavljene izvan snage.
- 109 U tim okolnostima i s obzirom na načela navedena u točkama 69. i 70. ove presude, Sud više ne treba odlučiti o pitanjima postavljenima u predmetu C-585/18.

Dopuštenost drugog i trećeg pitanja u predmetima C-624/18 i C-625/18

- 110 Poljska vlada ističe da su drugo i treće pitanje u predmetima C-624/18 i C-625/18 nedopušteni. Kao prvo, ta su pitanja bespredmetna jer odgovori na njih nisu nužni s obzirom na to da su postupci koji su u tijeku pred Vijećem za radno pravo i pravo socijalnog osiguranja koje je uputilo zahtjeve za prethodnu odluku ništetni, u skladu s člankom 379. točkom 4. Zakonika o parničnom postupku, zbog povrede pravila o sastavu i nadležnosti sudova. Naime, u ovom je slučaju navedeno vijeće sastavljeno od tri suca, dok članak 79. novog Zakona o Vrhovnom sudu predviđa da u predmetima poput onih u glavnom postupku u prvom stupnju odlučuje sudac pojedinac. Kao drugo, odgovori na navedena pitanja ne mogu, u svakom slučaju, ovlastiti sud koji je uputio zahtjev da odlučuje o predmetima koji su u nadležnosti drugog vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud), a da pritom ne povrijedi isključivu nadležnost država članica u području pravne organizacije i prekorači nadležnosti Unije, a stoga ne mogu ni biti relevantni za rješavanje sporova u glavnom postupku.
- 111 Međutim, tako izneseni elementi koji se odnose na materijalnopravne aspekte ni na koji način ne mogu utjecati na dopuštenost upućenih pitanja.
- 112 Naime, ta se pitanja u biti odnose upravo na pitanje je li, bez obzira na nacionalna pravila o podjeli sudske nadležnosti koja su na snazi u državi članici o kojoj je riječ, sud poput onog koji je uputio zahtjev dužan, na temelju odredbi prava Unije o kojima je riječ u tim pitanjima, odbiti navedena nacionalna pravila i preuzeti, po potrebi, sudska nadležnost u glavnim postupcima. Presuda kojom Sud potvrđuje postojanje takve obveze obvezivala bi sud koji je uputio zahtjev i sva druga tijela Republike Poljske, a unutarne odredbe u vezi s proglašenjem ništetnosti postupaka ili podjelom sudskih nadležnosti, na koje se poziva poljska vlada, ne bi mogle to spriječiti.
- 113 Iz toga slijedi da se prigovori koje je iznijela poljska vlada o dopuštenosti navedenih pitanja ne mogu prihvatiti.

Ispitivanje merituma drugog i trećeg pitanja u predmetima C-624/18 i C-625/18

- 114 Valja podsjetiti da se, kao što to proizlazi iz točaka 77. do 81. ove presude, u situacijama poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku, u kojima podnositelji zahtjeva navode da je na njihovu štetu povrijeđena zabrana diskriminacije na temelju dobi u području zapošljavanja propisana Direktivom 2000/78, primjenjuju i članak 47. Povelje kojim se jamči pravo na djelotvornu sudsku zaštitu i članak 9. stavak 1. navedene direktive koji potvrđuje to pravo na djelotvoran pravni lijek.
- 115 S tim u svezi i u skladu s ustaljenom sudskom praksom, u nedostatku propisa Unije u nekom području, iako je na nacionalnom pravnom poretku svake države članice da odredi nadležne sudove i utvrdi postupovna pravila o pravnim sredstvima namijenjenima zaštiti prava koja pojedinci uživaju na temelju prava Unije, države članice ipak su dužne osigurati, u svakom pojedinom slučaju, djelotvornu zaštitu tih prava zajamčenih člankom 47. Povelje (vidjeti u tom smislu presude od 22. listopada 1998., *IN. CO. GE.'90 i dr.*, C-10/97 do C-22/97, EU:C:1998:498, t. 14. i navedenu sudsku praksu; od 15. travnja 2008., *Impact*, C-268/06, EU:C:2008:223, t. 44. i 45. i od 19. ožujka 2015., *E.ON Földgáz Trade*, C-510/13, EU:C:2015:189, t. 49. i 50. i navedenu sudsku praksu).
- 116 Nadalje, valja podsjetiti da je u članku 52. stavku 3. Povelje propisano da su, u onoj mjeri u kojoj Povelja sadržava prava koja odgovaraju pravima zajamčenima EKLJP-om, značenje i opseg primjene tih prava jednaki onima iz te konvencije.
- 117 Međutim, kao što proizlazi iz objašnjenja koja se odnose na članak 47. Povelje, koja, u skladu s člankom 6. stavkom 1. trećim podstavkom UEU-a i člankom 52. stavkom 7. Povelje, valja uzeti u obzir prilikom njezina tumačenja, prvi i drugi stavak navedenog članka 47. odgovaraju članku 6. stavku 1. i članku 13. EKLJP-a (presuda od 30. lipnja 2016., *Toma i Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vazil Cruduleci*, C-205/15, EU:C:2016:499, t. 40. i navedena sudska praksa).
- 118 Stoga Sud mora osigurati da njegovo tumačenje članka 47. drugog stavka Povelje osigurava razinu zaštite koja ne krši onu zajamčenu člankom 6. EKLJP-a, kako ga tumači Europski sud za ljudska prava (presuda od 29. srpnja 2019., *Gambino i Hyka*, C-38/18, EU:C:2019:628, t. 39.).
- 119 Kad je riječ o sadržaju tog članka 47. drugog stavka, iz samog teksta te odredbe proizlazi da temeljno pravo na djelotvoran pravni lijek koje je njime utvrđeno podrazumijeva, među ostalim, pravo svake osobe da neovisni i nepristrani sud pravično ispita njezin slučaj.
- 120 Taj zahtjev neovisnosti sudova koji je svojstven zadaći suđenja, proizlazi iz bitnog sadržaja prava na djelotvornu sudsku zaštitu i temeljnog prava na pošteno suđenje, koje je, pak, od ključne važnosti kao jamstvo zaštite svih prava koja pojedinci izvode iz prava Unije i očuvanja zajedničkih vrijednosti država članica navedenih u članku 2. UEU-a, osobito, vrijednosti vladavine prava (presuda od 24. lipnja 2019., *Komisija/Poljska (Neovisnost Vrhovnog suda)*, C-619/18, EU:C:2019:531, t. 58. i navedena sudska praksa).
- 121 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, navedeni zahtjev neovisnosti može se promatrati iz dvaju kutova. Prvi, vanjski kut gledanja, znači da predmetno tijelo svoje funkcije izvršava posve samostalno a da se pritom ni u kojem pogledu ne nalazi u hijerarhijskom ili podređenom odnosu i da ne prima naloge ili upute ikoje vrste te da je tako zaštićeno od vanjskih utjecaja ili pritisaka koji mogu ugroziti neovisnu prosudbu njegovih članova i utjecati na njihove odluke (presude od 25. srpnja 2018., *Minister for Justice and Equality (Nedostaci u pravosudnom sustavu)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, t. 63. i navedena sudska praksa i od 24. lipnja 2019., *Komisija/Poljska (Neovisnost Vrhovnog suda)*, C-619/18, EU:C:2019:531, t. 72.).
- 122 Drugi, unutarnji kut gledanja, dovodi se u vezu s pojmom neovisnosti i ima za cilj osiguranje jednakog odmaka od stranaka spora i njihovih pripadajućih interesa u odnosu na predmet spora. Taj kut gledanja zahtijeva poštovanje objektivnosti i nepostojanje svakog interesa u rješavanju spora osim

stroge primjene pravnog pravila (presude od 25. srpnja 2018., Minister for Justice and Equality (Nedostaci u pravosudnom sustavu), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, t. 65. i navedena sudska praksa i od 24. lipnja 2019., Komisija/Poljska (Neovisnost Vrhovnog suda), C-619/18, EU:C:2019:531, t. 73.).

- 123 Ta jamstva neovisnosti i nepristranosti pretpostavljaju postojanje pravila, osobito u pogledu sastava tijela, imenovanja, trajanja dužnosti kao i razloga za nesudjelovanje u odlučivanju, izuzeće i opoziv njegovih članova, koja omogućuju da se kod pojedinaca otkloni svaka legitimna sumnja u pogledu otpornosti navedenog tijela na vanjske čimbenike i njegove neutralnosti u odnosu na suprotstavljene interese (presude od 25. srpnja 2018., Minister for Justice and Equality (Nedostaci u pravosudnom sustavu), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, t. 66. i navedena sudska praksa i od 24. lipnja 2019., Komisija/Poljska (Neovisnost Vrhovnog suda), C-619/18, EU:C:2019:531, t. 74.).
- 124 Usto, u skladu s načelom diobe vlasti koje karakterizira funkcioniranje vladavine prava, neovisnost sudova mora biti zajamčena u odnosu na zakonodavnu i izvršnu vlast (vidjeti, u tom smislu, presudu od 10. studenoga 2016., Poltorak, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, t. 35.).
- 125 S tim u svezi važno je da su suci zaštićeni od intervencija ili vanjskih pritisaka koji bi mogli ugroziti njihovu neovisnost. Pravila navedena u točki 123. ove presude moraju posebno omogućiti isključenje ne samo svakog izravnog utjecaja, u obliku uputa, nego i posrednijih oblika utjecaja koji mogu usmjeriti odluke dotičnih sudaca (vidjeti u tom smislu presudu od 24. lipnja 2019., Komisija/Poljska (Neovisnost Vrhovnog suda), C-619/18, EU:C:2019:531, t. 112. i navedenu sudsku praksu).
- 126 To tumačenje članka 47. Povelje potvrđuje i sudska praksa Europskog suda za ljudska prava o članku 6. stavku 1. EKLJP-a, prema kojoj ta odredba zahtijeva da sudovi budu neovisni kako od stranaka tako i od izvršne i zakonodavne vlasti (ESLJP, 18. svibnja 1999., Ninn-Hansen protiv Danske, CE:ECHR:1999:0518DEC002897295, t. 19. i navedena sudska praksa).
- 127 U skladu s ustaljenom sudskom praksom tog suda, kako bi se utvrdilo je li sud „neovisan”, u smislu navedenog članka 6. stavka 1., treba uzeti u obzir, među ostalim, način imenovanja njegovih članova i trajanje njihova mandata, postojanje zaštite od vanjskih pritisaka i pitanje ostavlja li odnosni sud dojam neovisnosti (ESLJP, 6. studenoga 2018., Ramos Nunes de Carvalho e Sá protiv Portugala, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, t. 144. i navedena sudska praksa), pri čemu je, s obzirom na potonje, pojašnjeno da je riječ upravo o tome da svaki sud u demokratskom društvu mora omogućiti pojedincima da u njega imaju povjerenje (vidjeti, u tom smislu, ESLJP, 21. lipnja 2011., Fruni protiv Slovačke, EC:ECHR:2011:0621JUD000801407, t. 141.).
- 128 Uvjet „nepristranosti”, u smislu tog članka 6. stavka 1., može se, u skladu s također ustaljenom sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava, ocijeniti na različite načine, odnosno, prema subjektivnom pristupu, uzimajući u obzir osobno uvjerenje i ponašanje suca, odnosno ispitivanjem je li on u predmetnom slučaju pokazao pristranost ili osobne predrasude, kao i prema objektivnom pristupu, koji se sastoji u tome da se utvrdi pruža li sam sud i, među ostalim, njegov sastav dovoljna jamstva da se isključi svaka razumna sumnja u njegovu nepristranost. Objektivna ocjena sastoji se od pitanja dopuštaju li određene provjerljive činjenice, neovisno o osobnom ponašanju suca, da se njegova nepristranost dovede u pitanje. U tom području čak i privid može biti važan. Tu je ponovno riječ o tome da sudovi u demokratskom društvu moraju omogućiti pojedincima da u njih imaju povjerenje, počevši od stranaka u postupku (vidjeti, među ostalim, ESLJP, 6. svibnja 2003., Kleyn i drugi protiv Nizozemske, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, t. 191. i navedenu sudsku praksu, i od 6. studenoga 2018., Ramos Nunes de Carvalho e Sá protiv Portugala, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, t. 145., 147. i 149. i navedenu sudsku praksu).
- 129 Kao što je to u više navrata istaknuo Europski sud za ljudska prava, ti su pojmovi neovisnosti i nepristranosti usko povezani, što znači da ih je općenito potrebno ispitati zajedno (vidjeti, među ostalim, ESLJP, 6. svibnja 2003., Kleyn i drugi protiv Nizozemske, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, t. 192. i navedenu sudsku praksu, i od 6. studenoga 2018., Ramos Nunes de Carvalho e Sá protiv

Portugala, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, t. 150. i navedenu sudsku praksu). U skladu sa sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava, za donošenje odluke o postojanju razloga za sumnju da u određenom predmetu nisu ispunjeni ti zahtjevi neovisnosti ili objektivne nepristranosti uzima se u obzir gledište stranke, ali ono nema odlučujuću ulogu. Odlučujući element sastoji se u tome mogu li se predmetne bojazni smatrati objektivno opravdanim (vidjeti, među ostalim, ESLJP, 6. svibnja 2003., Kleyn i drugi protiv Nizozemske, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, t. 193. i 194., i navedenu sudsku praksu, i od 6. studenoga 2018., Ramos Nunes de Carvalho e Sá protiv Portugala, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, t. 147. i 152. i navedenu sudsku praksu).

- 130 U tom području Europski sud za ljudska prava u više navrata ističe da, iako načelo diobe izvršne i sudbene vlasti ima sve veću važnost u njegovoj sudskoj praksi, ni članak 6. ni ikoja druga odredba EKLJP-a ne propisuju državama određeni ustavni model koji na jedan ili drugi način uređuje odnose i interakciju između različitih tijela državne vlasti niti obvezuju te države da postupe u skladu s određenim teorijskim ustavnim konceptom koji se odnosi na dopuštene granice takve interakcije. I dalje se postavlja pitanje jesu li, u određenom predmetu, poštovani zahtjevi EKLJP-a (vidjeti, među ostalim, ESLJP, 6. svibnja 2003., Kleyn i drugi protiv Nizozemske, CE:ECHR:2003:0506JUD003934398, t. 193. i navedenu sudsku praksu; od 9. studenoga 2006., Sacilor Lormines protiv Francuske, CE:ECHR:2006:1109JUD006541101, t. 59., i od 18. listopada 2018., Thiam protiv Francuske, CE:ECHR:2018:1018JUD008001812, t. 62. i navedenu sudsku praksu).
- 131 U ovom slučaju dvojbe koje je izrazio sud koji je uputio zahtjev odnose se u biti na pitanje udovoljavaju li – s obzirom na nacionalna pravila o uspostavi posebnog tijela, kao što je Disciplinsko vijeće, koja se odnose, među ostalim, na ovlasti koje su mu dodijeljene, njegov sastav te uvjete i pravila na temelju kojih su imenovani suci koji u njemu trebaju odlučivati, kao i na kontekst u kojem je došlo do navedene uspostave i imenovanja – takvo tijelo i članovi koji ga sačinjavaju zahtjevima neovisnosti i nepristranosti kojima mora udovoljavati sud na temelju članka 47. Povelje kada se od njega traži da odluči o sporu u kojem se pojedinac, kao u ovom slučaju, poziva na povredu prava Unije u odnosu na njega.
- 132 Na sudu koji je uputio zahtjev je da u konačnici odluči o tom pitanju nakon što provede ocjene potrebne u tu svrhu. Valja, naime, podsjetiti da članak 267. UFEU-a ne ovlašćuje Sud da primijeni pravila prava Unije u određenom predmetu, nego samo da odluči o tumačenju Ugovora i akata koje su donijele institucije Unije. Međutim, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, Sud može u okviru pravosudne suradnje uvedene tim člankom na temelju elemenata u spisu pružiti nacionalnom sudu elemente tumačenja prava Unije koji mu mogu biti korisni u ocjeni učinaka pojedine odredbe tog prava (presuda od 16. srpnja 2015., CHEZ Razpredelenie Bulgaria, C-83/14, EU:C:2015:480, t. 71. i navedena sudska praksa).
- 133 S tim u svezi, kad je riječ o samim uvjetima u kojima su provedena imenovanja članova Disciplinskog vijeća, prije svega treba pojasniti kako sama činjenica da ih imenuje predsjednik Republike ne može stvoriti njihovu ovisnost u odnosu na njega niti izazvati sumnju u njihovu nepristranost ako te osobe, nakon svojeg imenovanja, nisu izložene nikakvom pritisku i ne primaju upute u okviru obavljanja svojih dužnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 31. siječnja 2013., D. i A., C-175/11, EU:C:2013:45, t. 99., kao i ESLJP, 28. lipnja 1984., Campbell i Fell protiv Ujedinjene Kraljevine, CE:ECHR:1984:0628JUD000781977, t. 79.; 2. lipnja 2005., Zolotas protiv Grčke, CE:ECHR:2005:0602JUD003824002, t. 24. i 25.; 9. studenoga 2006., Sacilor Lormines protiv Francuske, CE:ECHR:2006:1109JUD006541101, t. 67., i 18. listopada 2018., Thiam protiv Francuske, CE:ECHR:2018:1018JUD008001812, t. 80. i navedenu sudsku praksu).
- 134 Međutim, i dalje valja osigurati da materijalne pretpostavke i postupovna pravila na temelju kojih su donesene takve odluke budu takvi da kod pojedinaca ne stvaraju legitimne sumnje u pogledu otpornosti dotičnih sudaca na vanjske čimbenike i njihove neutralnosti u odnosu na suprotstavljene interese, nakon imenovanja osoba o kojima je riječ (vidjeti, po analogiji, presudu od 24. lipnja 2019., Komisija/Poljska (Neovisnost Vrhovnog suda), C-619/18, EU:C:2019:531, t. 111.).

- 135 U tu svrhu bitno je, među ostalim, da su navedeni uvjeti i načini osmišljeni na način da udovoljavaju zahtjevima iz točke 125. ove presude.
- 136 U ovom slučaju valja istaknuti da članak 30. novog Zakona o Vrhovnom sudu utvrđuje sve uvjete koje osoba mora ispuniti kako bi mogla biti imenovana članom tog suda. Osim toga, u skladu s člankom 179. Ustava i člankom 29. novog Zakona o Vrhovnom sudu, suce Disciplinskog vijeća, poput sudaca koji trebaju odlučivati u drugim vijećima tog suda, imenuje predsjednik Republike na prijedlog KRS-a, odnosno tijela kojemu je člankom 186. Ustava povjerena uloga zaštitnika neovisnosti sudova i sudaca.
- 137 Intervencija takvog tijela u kontekstu postupka imenovanja sudaca načelno zasigurno može pridonijeti objektivizaciji tog postupka (vidjeti, po analogiji, presudu od 24. lipnja 2019., Komisija/Poljska (Neovisnost Vrhovnog suda), C-619/18, EU:C:2019:531, t. 115.; vidjeti također, u tom smislu, ESLJP, 18. listopada 2018., Thiam protiv Francuske, CE:ECHR:2018:1018JUD008001812, t. 81. i 82.). Posebice, činjenica da mogućnost da predsjednik Republike imenuje suca Sęda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) ovisi o postojanju prijedloga KRS-a u tom smislu može objektivno ograničiti manevarski prostor kojim raspolaže predsjednik Republike u izvršavanju nadležnosti koja mu je tako dodijeljena.
- 138 Međutim, to vrijedi samo pod uvjetom, među ostalim, da je samo navedeno tijelo neovisno o zakonodavnoj i izvršnoj vlasti i o tijelu kojemu treba podnijeti takav prijedlog za imenovanje (vidjeti, po analogiji, presudu od 24. lipnja 2019., Komisija/Poljska (Neovisnost Vrhovnog suda), C-619/18, EU:C:2019:531, t. 116.).
- 139 Naime, stupanj neovisnosti koji uživa KRS u odnosu na zakonodavnu i izvršnu vlast u obavljanju zadaća koje su mu tako dodijeljene nacionalnim zakonodavstvom, u svojstvu tijela kojemu je na temelju članka 186. poljskog ustava povjerena uloga zaštitnika neovisnosti sudova i sudaca, može biti relevantan kada je riječ o ocjeni toga hoće li suci koje izabere moći ispuniti zahtjeve neovisnosti i nepristranosti koji proizlaze iz članka 47. Povelje.
- 140 Na sudu koji je uputio zahtjev jest da ispita nudi li KRS dovoljna jamstva neovisnosti u odnosu na zakonodavnu i izvršnu vlast, uzimajući u obzir sve relevantne činjenične i pravne elemente kao i uvjete u kojima su članovi navedenog tijela imenovani i način na koji to tijelo konkretno ispunjava svoju ulogu.
- 141 Sud koji je uputio zahtjev navodi niz elemenata koji, prema njegovu mišljenju, mogu dovesti u sumnju KRS-ovu neovisnost.
- 142 U tom pogledu, iako svaki od tih elemenata koje je istaknuo navedeni sud možda sam za sebe nije sporan te može, u tom slučaju, ulaziti u nadležnost država članica i njihov izbor, kombinacija tih elemenata, zajedno s okolnostima u kojima je taj izbor proveden, može, međutim, dovesti do sumnje u neovisnost tijela koje je pozvano sudjelovati u postupku imenovanja sudaca, iako se takav zaključak ne bi nametao u slučaju da se ti elementi razmatraju odvojeno.
- 143 Pod tim uvjetom, među elementima koje je sud koji je uputio zahtjev naveo, za takvu sveukupnu ocjenu mogu biti relevantne sljedeće okolnosti: kao prvo, okolnost da je novostavljeni KRS uspostavljen skraćivanjem tekućeg četverogodišnjeg mandata članova koji su do tada sačinjavali to tijelo; kao drugo, okolnost da su petnaestero članova KRS-a koji se biraju iz redova sudaca ranije birali njihovi kolege suci, a sada ih bira zakonodavna vlast među kandidatima koje mogu predložiti, među ostalim, skupine od dvije tisuće građana ili dvadeset i petero sudaca, pri čemu takva reforma dovodi do imenovanja kojim dvadeset i troje od dvadeset i petero članova toga tijela izravno proizlazi iz političke vlasti ili ih ta vlast izabire; i, kao treće, eventualno postojanje nepravilnosti koje su mogle utjecati na postupak imenovanja određenih članova KRS-a u njegovu novom sastavu, na koje se poziva sud koji je uputio zahtjev, a koje će taj sud morati, po potrebi, provjeriti.

- 144 U svrhu navedene sveukupne ocjene, sud koji je uputio zahtjev također ima pravo uzeti u obzir način na koji to tijelo obavlja svoju ustavnu ulogu zaštitnika neovisnosti sudova i sudaca i na koji izvršava svoje različite ovlasti, osobito ako to čini na način koji može dovesti u sumnju njegovu neovisnost u odnosu na zakonodavnu i izvršnu vlast.
- 145 Osim toga, i s obzirom na činjenicu da, kao što to proizlazi iz spisa kojim Sud raspolaže, odluke predsjednika Republike o imenovanju sudaca Sąda Najwyższyjg (Vrhovni sud) ne mogu biti predmet sudskog nadzora, na sudu koji je uputio zahtjev je da provjeri omogućava li način na koji je u članku 44. stavcima 1. i 1.a Zakona o KRS-u definiran doseg pravnog sredstva koje može biti usmjereno protiv rezolucije KRS-a koja sadržava njegove odluke u vezi s podnošenjem prijedloga za imenovanje na mjesto suca tog suda osiguranje djelotvornog sudskog nadzora takvih rezolucija, koji u najmanju ruku obuhvaća provjeru nepostojanja prekoračenja ili zlouporabe ovlasti, pogreške koja se tiče prava ili očite pogreške u ocjeni (vidjeti, u tom smislu, ESLJP, 18. listopada 2018., Thiam protiv Francuske, CE:ECHR:2018:1018JUD008001812, t. 25. i 81.).
- 146 Neovisno o tom ispitivanju uvjeta u kojima su imenovani novi suci Disciplinskog vijeća i uloge koju je KRS imao u tom pogledu, sud koji je uputio zahtjev moći će, kako bi provjerio udovoljavaju li to pravosudno tijelo i članovi koji ga čine zahtjevima neovisnosti i nepristranosti koji proizlaze iz članka 47. Povelje, također uzeti u obzir razne druge elemente koji izravnije karakteriziraju navedeno tijelo.
- 147 To se odnosi, kao prvo, na okolnost koju je istaknuo sud koji je uputio zahtjev, prema kojoj je takvom tijelu bila posebno, na temelju članka 27. stavka 1. novog Zakona o Vrhovnom sudu, povjerena isključiva nadležnost za odlučivanje u predmetima u području radnog prava i socijalnog osiguranja te umirovljenja koji se odnose na suce Sąda Najwyższyjg (Vrhovni sud), a koji su prethodno bili u nadležnosti redovnih sudova.
- 148 Iako takva okolnost sama po sebi nije presudna, važno je podsjetiti, posebice glede sporova u vezi s umirovljenjem sudaca Sąda Najwyższyjg (Vrhovni sud), poput onih u kojima je riječ u glavnim postupcima, da su oni dodijeljeni Disciplinskom vijeću istodobno s oštro osporavanim donošenjem odredbi novog Zakona o Vrhovnom sudu kojim je predviđeno snižavanje dobne granice za umirovljenje sudaca Sąda Najwyższyjg (Vrhovni sud) i primjena te mjere na suce tog suda u aktivnoj službi, i kojim je predsjedniku Republike dodijeljena diskrecijska ovlast produljenja aktivnog mandata sudaca navedenog suda nakon što dosegnu novoutvrđenu dobnu granicu za odlazak u mirovinu.
- 149 S tim u svezi valja podsjetiti da je Sud u svojoj presudi od 24. lipnja 2019., Komisija/Poljska (Neovisnost Vrhovnog suda) (C-619/18, EU:C:2019:531), utvrdio da je Republika Poljska donošenjem navedenih mjera povrijedila nesmjernost i neovisnost sudaca Sąda Najwyższyjg (Vrhovni sud) i obveze koje ima na temelju članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a.
- 150 Kao drugo, u tom kontekstu također treba istaknuti okolnost, koju je naglasio i sud koji je uputio zahtjev, prema kojoj, na temelju članka 131. novog Zakona o Vrhovnom sudu, Disciplinsko vijeće moraju sačinjavati samo novoimenovani suci, isključujući, slijedom toga, suce koji su već bili na dužnosti na Sądu Najwyższyjg (Vrhovni sud).
- 151 Kao treće, valja navesti kako se čini da Disciplinsko vijeće, iako je uspostavljeno kao vijeće Sąda Najwyższyjg (Vrhovni sud), za razliku od drugih vijeća tog suda i kao što to, među ostalim, proizlazi iz članka 20. novog Zakona o Vrhovnom sudu, ima osobito visok stupanj autonomije u okviru navedenog suda.

- 152 Iako svaka od različitih okolnosti navedenih u točkama 147. do 151. ove presude doduše ne može, sama po sebi i promatrana izolirano, dovesti u sumnju neovisnost tijela poput Disciplinskog vijeća, njihova bi kombinacija, međutim, mogla dovesti do drugačijeg zaključka, tim više ako bi gore navedeno ispitivanje u vezi s KRS-om pokazalo nedostatak neovisnosti potonjeg u odnosu na zakonodavnu i izvršnu vlast.
- 153 Sud koji je uputio zahtjev morat će stoga ocijeniti, uzimajući u obzir, prema potrebi, razloge ili posebne ciljeve koji su pred njim izloženi radi opravdanja pojedinih mjera o kojima je riječ, može li kombinacija elemenata navedenih u točkama 143. do 151. ove presude i svih drugih valjano utvrđenih relevantnih okolnosti s kojima se upoznao dovesti do toga da pojedinci opravdano posumnjaju u otpornost Disciplinskog vijeća na vanjske čimbenike, a osobito na izravan ili neizravan utjecaj zakonodavne i izvršne vlasti, kao i u njegovu neutralnost u odnosu na suprotstavljene interese, te može li stoga dovesti do izostanka dojma neovisnosti ili nepristranosti navedenog tijela, što može ugroziti povjerenje koje navedeni pojedinci moraju imati u pravosuđe u demokratskom društvu.
- 154 Ako navedeni sud zaključi da je o tome riječ, iz toga bi slijedilo da takvo tijelo ne ispunjava zahtjeve koji proizlaze iz članka 47. Povelje i članka 9. stavka 1. Direktive 2000/78 jer ne predstavlja neovisan i nepristran sud u smislu prve od tih odredbi.
- 155 U tom slučaju, sud koji je uputio zahtjev također želi znati nalaže li mu načelo nadređenosti prava Unije da izuzme iz primjene nacionalne odredbe kojima se određuje da je navedeno tijelo nadležno za odlučivanje u glavnim postupcima.
- 156 Kako bi se odgovorilo na to pitanje, valja podsjetiti da je obilježje prava Unije činjenica da se ono temelji na autonomnom izvoru prava koji čine Ugovori, da je nadređeno u odnosu na pravo država članica i da niz odredbi primjenjivih na njihove državljane i njih same ima izravan učinak. Na temelju tih bitnih značajki stvorena je mreža načela, pravila i međuovisnih pravnih odnosa koji uzajamno povezuju samu Uniju i njezine države članice kao i države članice međusobno (mišljenje 1/17 (Sporazum CETA EU-Kanada) od 30. travnja 2019., EU:C:2019:341, t. 109. i navedena sudska praksa).
- 157 Načelo nadređenosti prava Unije utvrđuje prvenstvo prava Unije nad pravom država članica (presuda od 24. lipnja 2019., Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, t. 53. i navedena sudska praksa).
- 158 Stoga to načelo zahtijeva da sva tijela država članica osiguraju puni učinak različitih odredbi Unije, pri čemu pravo država članica ne može utjecati na učinak koji se tim različitim odredbama priznaje na području navedenih država (presuda od 24. lipnja 2019., Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, t. 54. i navedena sudska praksa).
- 159 U tom pogledu valja, među ostalim, podsjetiti da je načelo usklađenog tumačenja domaćeg prava, na temelju kojeg je nacionalni sud dužan tumačiti domaće pravo u najvećoj mogućoj mjeri u skladu sa zahtjevima prava Unije, svojstveno sustavu uspostavljenom Ugovorima jer nacionalnom sudu omogućuje da u okviru svojih nadležnosti osigura punu učinkovitost prava Unije kada odlučuje u određenom sporu u kojem postupka (presuda od 24. lipnja 2019., Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, t. 55. i navedena sudska praksa).
- 160 Isto tako, na temelju načela nadređenosti, ako nacionalni propis nije moguće tumačiti u skladu sa zahtjevima prava Unije, nacionalni sud koji je u okviru svojih nadležnosti zadužen za primjenu odredbi prava Unije dužan je osigurati njihov puni učinak izuzimajući iz primjene, prema potrebi, svaku suprotnu odredbu nacionalnog prava, pa bila ona i naknadna, a da pritom ne mora zatražiti ni čekati prethodno stavljanje izvan snage te nacionalne odredbe kroz zakonodavni ili bilo koji drugi postupak predviđen Ustavom (presuda od 24. lipnja 2019., Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, t. 58. i navedena sudska praksa).

- 161 S tim u svezi, svaki nacionalni sud kad odlučuje u okviru svoje nadležnosti dužan je posebno, kao tijelo države članice, izuzeti iz primjene sve nacionalne odredbe suprotne odredbi prava Unije koja ima izravan učinak u sporu u kojem odlučuje (presuda od 24. lipnja 2019., Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, t. 61. i navedena sudska praksa).
- 162 Kad je riječ o članku 47. Povelje, iz sudske prakse Suda proizlazi da je navedena odredba sama po sebi dovoljna i da ne mora biti pojašnjena odredbama prava Unije ni nacionalnog prava kako bi se na temelju nje pojedincima dodijelilo pravo na koje se kao takvo mogu pozivati (presude od 17. travnja 2018., Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, t. 78. i od 29. srpnja 2019., Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, t. 56.).
- 163 Isto vrijedi i za članak 9. stavak 1. Direktive 2000/78, s obzirom na to da navedena odredba, kao što je to navedeno u točki 80. ove presude, određujući da države članice osiguravaju da sve osobe koje smatraju da im je učinjena nepravda zbog toga što na njih nije bilo primijenjeno načelo jednakog postupanja iz te direktive mogu tražiti pravnu zaštitu svojih prava, izričito potvrđuje pravo na djelotvoran pravni lijek u predmetnom području. Naime, provedbom Direktive 2000/78, države članice dužne su poštovati članak 47. Povelje te se stoga značajke pravnog sredstva predviđenog člankom 9. stavkom 1. navedene direktive moraju utvrditi u skladu s navedenim člankom 47. (vidjeti, po analogiji, presudu od 29. srpnja 2019., Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, t. 55. i 56.).
- 164 Prema tome, u slučaju iz točke 160. ove presude, nacionalni sud dužan je u okviru svojih nadležnosti osigurati sudsku zaštitu, na koju pojedinci imaju pravo na temelju članka 47. Povelje i članka 9. stavka 1. Direktive 2000/78, te zajamčiti puni učinak tih članaka, po potrebi izuzimanjem iz primjene svake protivne nacionalne odredbe (vidjeti, u tom smislu, presudu od 17. travnja 2018., Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, t. 79.).
- 165 Međutim, nacionalna odredba koja isključivu nadležnost za rješavanje spora u kojem pojedinac navodi, kao u ovom slučaju, da su mu povrijeđena prava koja proizlaze iz pravnih pravila Unije dodjeljuje određenom tijelu koje ne udovoljava zahtjevima neovisnosti i nepristranosti koji proizlaze iz članka 47. Povelje lišila bi dotičnu osobu svakog djelotvornog pravnog lijeka, u smislu tog članka i članka 9. stavka 1. Direktive 2000/78, te bi se njome povrijedio bitan sadržaj prava na djelotvoran pravni lijek utvrđen člankom 47. Povelje (vidjeti, po analogiji, presudu od 29. srpnja 2019., Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, t. 72.).
- 166 Iz toga slijedi da, kada je očito da nacionalna odredba koja određuje da je za odlučivanje o sporu poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku nadležno tijelo koje ne udovoljava zahtjevima neovisnosti ili nepristranosti koji se zahtijevaju na temelju prava Unije, osobito članka 47. Povelje, drugo tijelo koje odlučuje o takvom sporu ima obvezu, kako bi se zajamčila djelotvorna sudska zaštita, u smislu navedenog članka 47., i u skladu s načelom lojalne suradnje utvrđenim u članku 4. stavku 3. UEU-a, izuzeti iz primjene tu nacionalnu odredbu, tako da o tom sporu može odlučiti sud koji udovoljava tim zahtjevima i koji bi bio nadležan u predmetnom području da ga navedena odredba u tome ne sprječava, odnosno u pravilu sud koji je bio nadležan u skladu s važećim zakonodavstvom, prije nego što je donesena zakonodavna izmjena kojom je ta nadležnost dodijeljena tijelu koje ne udovoljava navedenim zahtjevima (vidjeti, po analogiji, presude od 22. svibnja 2003., C-462/99, Connect Austria, C-462/99, EU:C:2003:297, t. 42., i od 2. lipnja 2005., Koppensteiner, C-15/04, EU:C:2005:345, t. 32. do 39.).
- 167 Nadalje, glede članka 2. i 19. UEU-a, odredaba na koje se također odnose pitanja koja je Sudu uputio sud koji je uputio zahtjev, valja podsjetiti da je, u skladu s člankom 19. UEU-a, kojim se konkretizira vrijednost vladavine prava navedena u članku 2. UEU-a, na nacionalnim sudovima i na Sudu da zajamče punu primjenu prava Unije u svim državama članicama kao i sudsku zaštitu prava koju pojedinci ostvaruju iz navedenog prava (presuda od 24. lipnja 2019., Komisija/Poljska (Neovisnost Vrhovnog suda), C-619/18, EU:C:2019:531, t. 47. i navedena sudska praksa).

- 168 Načelo djelotvorne sudske zaštite prava koja pojedinci uživaju na temelju prava Unije, na koje upućuje članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a, opće je načelo prava Unije koje je sada potvrđeno člankom 47. Povelje, tako da se prvom od tih odredbi svim državama članicama nalaže da predvide pravne lijekove dostatne za osiguranje, u područjima obuhvaćenima pravom Unije, djelotvorne sudske zaštite u smislu, među ostalim, druge od navedenih odredbi (vidjeti u tom smislu presudu od 24. lipnja 2019., Komisija/Poljska (Neovisnost Vrhovnog suda), C-619/18, EU:C:2019:531, t. 49. i 54. kao i navedenu sudsku praksu).
- 169 U tim okolnostima, odvojeno ispitivanje članka 2. i članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a, koje može samo potvrditi utvrđenje već navedeno u točkama 153. i 154. ove presude, nije nužno za davanje odgovora na pitanja suda koji je uputio zahtjev i rješavanje sporova koji se pred njim vode.
- 170 Naposljetku, Sud u ovom slučaju nema potrebe tumačiti ni članak 267. UFEU-a koji je sud koji je uputio zahtjev također naveo u svojim pitanjima. Taj sud u svojoj odluci kojom se upućuje prethodno pitanje nije, naime, dao nikakvo objašnjenje glede razloga zbog kojih bi tumačenje tog članka moglo biti relevantno za rješavanje pitanja koje mora riješiti u glavnim postupcima. Osim toga, i u svakom slučaju, čini se da je tumačenje članka 47. Povelje i članka 9. stavka 1. Direktive 2000/78, koje je dano u točkama 114. do 154. ove presude, dovoljno za davanje odgovora kojim bi se navedenom sudu dala pojašnjenja u kontekstu odluka koje treba donijeti u navedenim sporovima.
- 171 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na drugo i treće pitanje postavljeno u predmetima C-624/18 i C-625/18 valja odgovoriti na sljedeći način:
- Članak 47. Povelje i članak 9. stavak 1. Direktive 2000/78 treba tumačiti na način da im se protivi to da sporovi o primjeni prava Unije mogu ulaziti u isključivu nadležnost tijela koje ne predstavlja neovisan i nepristran sud u smislu prve od tih odredbi. Takav je slučaj kada objektivni uvjeti u kojima je osnovano predmetno tijelo i njegova obilježja te način na koji su njegovi članovi imenovani mogu dovesti do toga da pojedinci opravdano posumnjaju u otpornost tog tijela na vanjske čimbenike, a osobito na izravan ili neizravan utjecaj zakonodavne i izvršne vlasti, kao i u njegovu neutralnost u odnosu na suprotstavljene interese, te stoga mogu dovesti do izostanka dojma neovisnosti ili nepristranosti navedenog tijela, što može ugroziti povjerenje koje navedeni pojedinci moraju imati u pravosuđe u demokratskom društvu. Sud koji je uputio zahtjev treba utvrditi, uzimajući u obzir sve relevantne elemente kojima raspolaže, je li to slučaj glede tijela kao što je Disciplinsko vijeće Sąda Najwyższego (Vrhovni sud).
 - U takvom slučaju, načelo nadređenosti prava Unije treba tumačiti na način da ono nalaže sudu koji je uputio zahtjev da izuzme iz primjene odredbu nacionalnog prava kojom se određuje da je navedeno tijelo nadležno za odlučivanje o sporovima u glavnim postupcima, tako da te sporove može ispitati sud koji udovoljava gore navedenim zahtjevima neovisnosti i nepristranosti, a koji bi bio nadležan u predmetnom području da ga navedena odredba u tome ne sprječava.

Troškovi

- 172 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

- 1. Nije potrebno odgovoriti na pitanja koja je postavila Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (Vijeće za radno pravo i pravo socijalnog osiguranja) Sąda Najwyższego (Vrhovni sud, Poljska) u predmetu C-585/18, ni na prvo pitanje koje je taj sud postavio u predmetima C-624/18 i C-625/18.**

2. Na drugo i treće pitanje koje je taj sud postavio u predmetima C-624/18 i C-625/18 valja odgovoriti na sljedeći način:

Članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i članak 9. stavak 1. Direktive Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja treba tumačiti na način da im se protivi to da sporovi o primjeni prava Unije mogu ulaziti u isključivu nadležnost tijela koje ne predstavlja neovisan i nepristran sud u smislu prve od tih odredbi. Takav je slučaj kada objektivni uvjeti u kojima je osnovano predmetno tijelo i njegova obilježja te način na koji su njegovi članovi imenovani mogu dovesti do toga da pojedinci opravdano posumnjaju u otpornost tog tijela na vanjske čimbenike, a osobito na izravan ili neizravan utjecaj zakonodavne i izvršne vlasti, kao i u njegovu neutralnost u odnosu na suprotstavljene interese, te stoga mogu dovesti do izostanka dojma neovisnosti ili nepristranosti navedenog tijela, što može ugroziti povjerenje koje navedeni pojedinci moraju imati u pravosuđe u demokratskom društvu. Sud koji je uputio zahtjev treba utvrditi, uzimajući u obzir sve relevantne elemente kojima raspolaže, je li to slučaj glede tijela kao što je Disciplinsko vijeće Sąda Najwyższyjg (Vrhovni sud).

U takvom slučaju, načelo nadređenosti prava Unije treba tumačiti na način da ono nalaže sudu koji je uputio zahtjev da izuzme iz primjene odredbu nacionalnog prava kojom se određuje da je navedeno tijelo nadležno za odlučivanje o sporovima u glavnim postupcima, tako da te sporove može ispitati sud koji udovoljava gore navedenim zahtjevima neovisnosti i nepristranosti, a koji bi bio nadležan u predmetnom području da ga navedena odredba u tome ne sprječava.

Potpisi